

A MAGYARORSZÁGI KATHOLIKUS GYERMEKVÉDELMI INTÉZMÉNYEK

ÖSSZEÁLLÍTOTTA ÉS KIADJA
A KATHOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT
(BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-ÚT 65).

BUDAPEST, 1924,

Dunántúl-nyomda Rt. grafikai műintézet, Pécs

ELŐSZÓ.

A magyar nemzetre nézve oly szerencsétlenül végződött világháború után, melynek nyomában járt a borzalmas kommunizmus és kizsákmányoló román megszállás, a magyar társadalom annyira leszegényedett, hogy a családok legtöbbször gyermekei nem tudtak hozzájutni még a legszükségesebb ruházódáshoz és étellemezéshez sem. Ebben a nehéz helyzetben az apostoli Szent-szék s a résztvevő külföld finom érzésű országai: Hollandia, Svájc, Belgium és Amerika felkarolták pusztuló gyermekvilágunk nélkülöző táborát és részben kegyes adományokkal, részben a *testileg vézna.*, meggyötört gyermekeknek országaik területén egyes családoknál rövidebb-hosszabb ideig való elhelyezése által siettek nemzetünk jövő reményeit megmenteni.

Ám hogy a nemes lelkű külföld meggyőződhesse, hogy a magyar nemzet igazságtalan feldarabolgatása miatt érzett mélységes fájdmában és elszegényedésében maga sem feledkezett meg egészen szegény, nélkülözést szenvedő gyermekeiről és az igazi kultúra jegyében igyekezett minden *tőle* telhetőt elkövetni gyermekei megfelelő neveltetése körül, a „Kath. gyermekvédelmi központ” elhatározta, hogy egy *tájékoztató* munkát bocsát közre, mely felsorolja mindazon gyermekvédelmi és nevelési intézményeket, melyeket Csonkamagyarországon a kath. egyház tart fenn és vezet.

A munka megjelenési idejét pedig összefüggésbe hoztuk a nagy gyermekbarát főpapnak, *dr. Csernoch János* bíbornok, hercegprímás és érsek úr Ő Eminentijának aranymiséjével, mikor a munkát neki ajánljuk fel őszinte tiszteletünk, mélységes ragaszkodásunk és hálás köszönetünk kifejezése gyanánt azon meleg érdeklődésért és támogatásért, melyet a kath. *gyermekvédelem* iránt mindig tanúsított. Ebben a munkában felsorolt intézmények és intézetek összes gyermekvilága buzgón fog imádkozni aranymiséje alkalmából az aranymisés főpapért, hogy a jóságos Isten

tartsa meg őt még nagyon sokáig, mint a magyar kath. gyermekvédelem és gyermeknevelés hathatós pártfogóját és támogatóját,

A megértő külföldnek pedig hálás szívvel köszönjük, hogy nehéz óráinkban mellénk állott, nem engedte elpusztulni gyermekeinket, a magyar jövő reményeit és emberfeletti küzdelmeinkben segítségünkre sietett, amiért áldja meg őket az irgalmasság Istene.

Budapest-Esztergom, 1924, szeptember hava.

Báthy László

apostoli főjegyző, prépost-kanonok
a „Kath. gyermekvédelmi központ” és
a „Ker. szeretet orsz. gyermekvédő műve”
elnöke.

KATHOLIKUS GYERMEKVÉDELMI INTÉZMÉNYEK.

1.

Szt. József Fiúnevelő Intézet, Budapest, L, Istenhegyi-u. 32.

Az intézetet a „Pesti Mária Erzsébet Egyesület” alapította 1894. évben özv. gr. Károlyi Gyuláné sz. Pálffy Géraldine és gr. Győry Teréz vezetése mellett,

1896. évben mint árvaházat átadták a Keresztény Iskola-testvéreknek. Az 1914. évben az Iskola-testvérek örök áron megtették az egyesülettől s azóta önállóan kezelik.

Az intézet célja, hogy a reábizott növendékeket vallás-erkölcsös és hazafias nevelésben részesítse, valamint a polgári életben szükséges tudnivalókra tanítsa. A növendékek állandó felügyelet mellett vannak.

A férőhelyek száma 150 s kizárólag 6, 8 és 15 év közötti fiú-gyermekeket vesznek fel, kik az intézetben fennálló elemi és polgári iskolát végzik. Ugyanott teljes ellátásban részesülnek az intézet igazgatósága által évről-évre megállapított díjazásért. A felvétel az egész tanévre szól. A szülők kívánságára azonban a növendék a nagyszünet alatt is az intézetben maradhat bizonyos tartásdíj ellenében.

A felvételt az intézet vezetősége eszközli.

Az intézet jelenlegi igazgatója Krekán t. Cyprián.

*Notre Dame de Sion Leánynevelő Intézete.
Budapest, I., Villányi-u. 35.*

A bécsi intézet magyar növendékeinek szülei azon kéréssel fordultak a párisi anyaházhoz, hogy alapítson Magyarországon is nevelő intézetet. 1904-ben az intézet alapítása céljából ideérkezett nővéreket az előkelő magyar családok igen szíves fogadta-

tásban részesítették. Eleinte az *intézet* magánjellegű, felekezeti elemi, polgári iskola és négy éves továbbképző tanfolyamból állt, majd az első két iskolafaj nyilvános jelleget nyert. Növendékeinek száma 160 (6—17 éves korig). Foglalkoztatásuk: nyelvtanulás, Zene, rajz, festés, kézimunka. Az intézményt a Notre Dame de Sion szerzetesnők kongregációjája tartja fenn. A 160 bennlakó növendéken kívül 50 bejáró növendék számára külön elemi iskola van.

Felvételhez szükséges az intézet vezetőségének a hozzájárulása. Az intézet jelenlegi vezetője Mére Marie Augustina de Sion, főnöknő.

Országos Kath. Szövetség Hadiárvaháza.
Budapest, II., Lövház-utca 20.

Az *intézet* Izabella főhercegnasszony Ő királyi fensége fővédnöksége alatt 1915-ben alakult az Országos Katolikus Hadiárvabizottság munkájának eredményeként. 1918. elején nyitotta meg az Orsz. Kath. Szövetség első katolikus Hadiárvaházát Budapesten, II. Lövház-utca 20.

Az intézet jellege társadalmi. Növendékek száma 80 fiú és 20 leány. Koruk 4 évtől 16 évig terjed. Elemi iskolai nevelés után ipari pályára nyernek kiképzést. Férőhelyek száma 100. Felvételi feltételek: hadiárvaság és teljes vagyontalanság. Az intézmény fenntartója a Szövetség; de a felvételhez a magy. kir. népjóléti minisztérium is hozzájárul.

A gyermekek gondozását szt.-Vince-rendi nővérek végzik. Jelenlegi vezetősége: Müller M. Leopoldina főnöknő.

„Rákócianum” kath. főgimnázium.
Budapest II., Keleti Károly-utca 37.

Az intézmény jellege társadalmi. 150 fiú-növendékkal foglalkozik; a bennlakók teljes ellátásával, nevelésével valamint a kapcsolatos érseki főgimnáziumban való tanítással. Az intézményt a Rákócianum egyesület tartja fenn. Ennek egyházi elnöke: dr. Mészáros János prelátus, érseki helytartó; világi elnöke: Wolff Károly udvari tanácsos, főudvarnagyi bíróság elnöke; alelnökei dr. Csiszarik János c. püspök, Demény Károly államtitkár; igazgató; dr. Pokorny Emmanuel. Az intézetbe a növendékeket az

igazgató veszi fel. Felvételi feltételek; a gazdasági *helyzet* szerint változók. A szükséges felszerelésekről az intézet „Tájékoztatót” ad ki a pályázóknak. A növendékeknek mindenben alkalmazkodniuk kell az intézet házi szabályaihoz. Az intézet templomának felépítésére szükséges pénzösszeg előteremtéséhez Kath. Hölgybizottság alakult, mely e célra már 6,000.000 K-át gyűjtött össze.

*Szent Alajos Háza Fiúmenedékház.
Budapest III., Kiscelli-út 79.*

Az *intézetet* 1912-ben létesítette Fischer Ágoston az általa szervezett Szt. Alajos Segítő Egyesület áldozatkészségéből. 1913. évben villamos szerencsétlenség folytán bekövetkezett halála után két éven át az egyesület közvetlenül gondoskodott az intézet vezetéséről, majd 1920. évben a vezetést a szaléziánusok vették át. 1923-ban a Szt. Alajos Segítő Egyesület tulajdonjoggal is felajánlotta a szaléziánusoknak.

Az intézet célja az ifjúság vallásos nevelése; a férőhelyek száma. 38.

Az intézetbe 9—16 év körüli, árva és elhagyott fiukat vesznek fel; a felvételi feltételeket az *intézet* igazgatósága közli.

Az *intézet* jelenlegi vezetője: Antal János, igazgató.

Jó Pásztor Intézet. Budapest, III, Szöllő-utca 30.

Az *intézet* a rend alapítása. Célja a fiatalok bűnösök megjavítása.

*Angol-kisasszonyok Sanda Mária Tan- és Nevelő
Intézete. Budapest, IV., Váci-utca 45.*

Az Intézetet Mária Terézia királynő alapította 1770-ben.

120 növendék részére nyújt bennlakást. Megvannak az összes iskola típusok benne. A növendékek iskolai kiképzésen kívül nyelvi, festészeti és zenei oktatást nyernek.

Felvételi feltételek: Jó iskolai bizonyítvány és az intézet előjáróinak a hozzájárulása. A növendékek korhatára 8 évtől 20 éves korig.

Az intézményt az Angolkisasszonyok nőszereze tartja fenn a befolyt táp- cs tagdíjakból.

Az intézet jelenlegi vezetője gr. Almássy Mária főnöknő.

Szt. Teréz Leánynevelő Intézet. Budapest VI., Proféta-u. 1.

1853-ban alapította Kopácsy esztergomi érsek gr. Károly István i848-as váltságdíjából. 520 bejáró és 30 bennlakó növendéke van 10 —14 éves korig. Ezek polgári iskolai tanulók, elemisták, vagy óvodások. Az intézmény fenntartója Páli szt. Vincéről nevezett irgalmas nővérek. Fizetni kell havi 140.0(JO K-át. A felvételhez az intézet főnökségének hozzájárulása szükséges Jelenleg vezető: Ernetz Grácia főnöknő.

Hermina Zárda Budapest VII, Hermina-u. 2i.

A Ferencendi Mária Misszionáriusnők társulatának néhány tagja 1900. május hó 3-án letelepedett Budapesten a X. ker. Szabóky-u. 50. szám alatt s a zárdát „Szent István házának” nevezte el.

Azonnal megkezdték jótékonyági működésüket, valamint a legmértősebb Oltáriszentség imádását — reggeltől késő délutánig — mint ezt a társulati szabályok előírják.

1902. év augusztus havában a VII, Hermina-út 21. sz. alatti házukba költöztek át, ahol mindeztideig folytatják ugyanazon charitatív tevékenységet.

A zárda növendékeinek száma 75 bennlakó, 140—160 bejáró.

Óvodába, elemi, polgári és háztartási iskolába járnak a növendékek, azonkívül a szerzetesnők hímzőtanfolyamot tartanak fenn. — A patronagenak 60 — 70 növendéke van a zárdában, továbbá Mária leányok is vannak. Vasárnap — az első áldozásra való előkészítésül — kis fiúk nyernek hitoktatást.

Az intézményt a ferencendi Mária Misszionáriusnők saját munkájukból és könyöradományokból tartják fenn.

A növendékek ingyenesek s csak egy részének hozzátartozói, vagy jötevői járulnak hozzá önkéntes adományaikkal az ellátás költségeihez.

Az intézetbe való felvételhez az intézet főnöknőjének hozzájárulása szükséges.

*„Sophianum” Kath. Leánygimnázium
Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér.*

Az *intézetet* a „Szent Szív” rend alapította. Jellege egyházi. A növendékek száma: 290; koruk 10-18 év; gimnáziumi tanulók. Férőhelyek száma 300.

Az intézmény fenntartója a „Szent Szív” rend.

Ugyanennek a rendnek még az István-út 79. szám alatt van egy internátusa és polgári iskolája.

Szt. Anna Kollegium. Budapest VIII., Horánszky-u. 17.

Az Isteni Megváltó Leányai alapították a rend azon tagjai számára, kik az egyetemre, vagy más főiskolába járnak. Egyúttal internátus hasonló tanulmányokat végző világi tanulók számára. Alapított 1916. szept. 1-én Jellege egyházi. Növénydekeinek száma 60 főiskolai hallgatónő.

Az intézmény fenntartója az isteni Megváltó *Leánya,!* rend (Sopron.) Csak r. k. vallásúak vétetnek fel az *intézeti* főnöknő belegegyezésével Jelenlegi vezetők: dr. Breyer István prelátnok, igazgató és főnöknő Németh M. Bernadetta nővér.

Paulai szt Vincéről nev. irgalmas nővérek szeretet-leányai

„Ranolder”-féle tan- és nevelő-intézete.

Budapest, IX., Gyep-u. 23.

Az *intézet* alapítója b. e. Ranolder János, veszprémi püspök, kinek ez *intézet* hetedik és utolsó ilyenemű alkotása.

1875, szept. 29-én vonultak az új *intézetbe* az irgalmas nővérek számszerint heten. Az *intézet* akkor csupán kisdédóvót, 3 osztályú elemi iskolát és egy munkaosztályt foglalt magában kisdéd internátussal. De már a legközelebbi évben nyíltak meg egymásután az elemi IV., V. és VI., majd később a felső népiskola osztályai. A belnővendékek száma is növekedvén, az épület szűknek bizonyult. Az intézmény nagylelkű jótévedője Röck Szilárd és a fővárosi tanács támogatásával í 890-ben a második emeletet építették fel, 1892-ben a jobboldali szárnyépület emeltett az ezen évben megnyílt iskola számára.

1893-ban megnyílt a tanítónőképző. í897-ben a Vendel-u. néző szárnyépület emelése vált szükségessé. 1900 nyarán a házikápolnát bővítették s ugyanazon évben kihelyezték a kisdédóvót az anyaépületből a Gyep-utcai homlokzattal szemben levő kis földszintes házba. Egy magát megnevezni nem akaró jótévedő támogatásával 1907. nyarán az udvar hátsó részében egy 3 eme-

letes szárny épült az internátusi nappali termek és modern berendezésű rajzterem számára 1908-ban a kisdedóvó mellett fölépült a polgári iskola 2 emeletes épülete.

Az intézmény jellege felekezeti.

A növendékek száma:

az ifj. leányegyesületben	50;	13—18 éves leányok	
kisdedóvóban	100;	4—6 „ „	
az elemi iskolában	266;	6—10 „ „	
a polg. Iskolában	230;	10—14 „ „	
a tanítónőképzőben	75;	14—18 „ „	
összesen	721		növendék.

Az internátus férőhelyeinek száma 140. Az intézmény fenntartója a Paulai szt. Vincéről *nevezett* irgalmas nővérek társulata. Az intézetbe való felvételhez az illetékes iskola-igazgatón kívül (a bennlakó növendékek *felvételéhez*) a mindenkori *intézeti* főnöknő hozzájárulása szükséges.

Az intézet jelenlegi főnökasszonya: Kolarics Leopoldina nővér.

Igazgató a tanítónőképzőben és polg. iskolában: dr. Magdics Ignác.

Igazgató az elemi iskolában és kisdedóvóban; dr. Töttössy Miklós plébános.

Isteni Szeretet Leányai Társulatának Szt. Margit Intézete Budapest, IX., Knézits-u. 7.

A társulat mely főleg az ifjúság nevelését tűzte ki célul, 1871. jul. 2.-a óta a fővárosban működik. Eleinte a Ráday-utcában volt a rend háza, honnan 1889-ben a nővérek egy része a Knezits-utcaiban alapított Margit-Intézetbe ment át. A Ráday-u. ház *szintén* megmaradt; ott helyenküli cselédleányokat tartanak mindaddig, amíg elhelyezésükről az *intézet* gondoskodik. Ezenkívül még árva-lányok neveléséről is gondoskodik.

A szt. Margit *Intézetnek* növendékei bennlakó és bejáró növendékek 3—14 éves korig; óvodások, elemi iskolások, polgári iskolások és egy éves kereskedelmi iskolások,

A bennlakó növendékek száma:	90
a bejáró növendékeké	840

Az intézetbe az árva gyermekeket teljesen díjtalanul veszik fel; a fizető növendékek a legmérsékeltebb díjakat fizetik, amint azt a körülmények megengedik.

Az intézet jelenlegi vezetője: Morvay M. Valéria tart. főnöknő.

Az Isteni Szeretet Leányai Társulatának Csonka-Magyarország területén még a következő házai vannak:

Györszentiván (Győr m.) kiseddóvó és elemi iskola

Celldömölk: kiseddóvó, elemi iskola és polgári iskola

Zirc (Veszprém vm.) elemi iskola

Marcali (Somogy vm.) elemi

Toponár (Somogy vm.) kiseddóvó

Berzencze (Somogy vm.) kiseddóvó és elemi iskola.

A budapesti szt. Margit intézet iskoláinak jelenlegi igazgatója: Szeder M. Clarissa nővér.

Szt. József és Szűz Mária Otthon

Budapest, X. Maglódi-ut 125.

Az intézetbe, mely a Carmelita apácák vezetése alatt áll, csakis elhagyott, szegény sorsú leánygyermeket vesznek fel, 3—16 éves korig. A férőhelyek száma 65; az intézetbe való felvételt az intézet főnöknője eszközli.

A növendékek rendes iskolai tanításban részesülnek.

II.

Pesti Első Bölcsőde Egylet. Budapest. I. Árok-utca 69.

A nemesszívű tagok adományaiból létesült. Jellege társadalmi. Növendékeinek száma 120; 2 hónapos kortól 12 éves korig. A 6 éven felüliek tanulók. Az intézmény fenntartója a Bölcsőde Egylet. Felvételi feltételek csupán a napi igen alacsony tápdíj lefizetése. A felvételhez szükséges a szülők hozzájárulása. Teifen-*iegi vezetőid* Zalmkó Amanda szt.-Vince-rendi irgalmas nővér *főnöknő*.

Napközi-Otthon. Budapest L. Horthy Miklós-út 19.

Az intézmény jellege társadalmi. 50 növendéke van, vegyesen fiú és leány 4—6 éves korig. Fenntartja a nemzetközi gyermekvédelem Műve. A Lenke-uti barokk szegényeinek gyermekei nyernek elhelyezést. Jelenlegi vezetője: Kajdy Alice és Szt. Vince nővérek közül Josefa nővér.

Szt. Margit R. K. Leánygimnázium, Budapest-Kelenföld.

1920. szeptember i-én alapítottott a lágymányosi részen (Fehérváry-út 62.) az intelligens leányok nevelésére és tanítására. Jellege egyházi. J56 növendéke van 10—14 év korig. Az intézmény fenntartója az Isteni Megváltó Leányai szerzetes rendje. A felvételhez az intézeti eljáróság hozzájárulása szükséges. Jelenlegi vezetői: M. M. Bonaventura ált. *főnöknő*. Simon Károly igazgató, Gombos Gabriella prefekta.

*Kath. Tanonc-Otthon. Budapest II., Toldi Ferenc-utca 30.
Kalazantinusok vezetése alatt.*

A kalazantinusok congregatióját — hivatalosan: Congregatio pro operariis christianis sub tuteia S. Joseph Calasancii — 1889. évben P. Schwartz Antal Mária világi pap alapította Wienben azon célból, hogy pastorális tevékenységébe fogadja az iparos tanoncokat, ifjú munkásokat. Célja volt evvel, hogy e tanonc-otthonokban és munkás-oratoriumokban, a kath. munkásvilágot az egyház szellemében nevelje és vezesse.

A congregatiónak jelenleg hét háza van: ezek közé tartozik a budapesti tanoncotthon, melyet dr. Pokorny Emánuel hittanár, a Rákócziánium kormányzója alapított. 1920. év december i-től kezdve a Kalazantinusok vezetésére bízta.

A budapesti tanonc-otthonban 80, 14—18 éves bennlakó nyer elhelyezést és mosáson kívül teljes ellátásban részesül. Az intézet teljesen modern, tágas, nagy termekkel, kápolnával. Az otthon fenntartásáról társadalmi úton gondoskodnak.

Az intézetbe felvett tanoncok otthont találnak és szabad óráikban könyvek olvasásával, játékkal, énekkel, rajzolással és suni előadásokkal hasznosan foglalkoznak.

Az intézet jelenlegi főnöke P. Simon Vencel rektor.

*Budai Margit Mária Kongregáció
Napközi Gyermek Otthon. Budapest, II., Fő u. 40.*

Az Otthon 1914. augusztus hó 1-én, a világháború kitörésekor létesült, hogy a hadba vonult apák és a kenyérkereső anyák gyermekeit befogadja és gondozza.

A gondozásba vett gyermekek életkora 5—12 év, fiúk és leányok vegyesen, az átlagos létszám 100.

Az Otthonban a gyermekeket szakképzett óvónők gondozzák s különböző hasznothajtó kézimunkákra tanítják (velencei csipke, varrás, műhímzés stb.).

Ingyen kapnak reggelit és ebédet; téli időben ruhaneműt. Az Otthont társadalmi úton adományokból, gyűjtésekből és előadások jövedelméből tartják fenn.

Amennyiben az intézet anyagi helyzete megengedi, a szegényebb sorsú gyermekek nyaraltatásáról is gondoskodnak. A gyermekeket az otthonba az elnök veszi fel.

Az intézmény jelenlegi vezetője, illetve elnöke:

Molnár László II. ker. felsővízvárosi plébános, Gazdasági vezetője Vacsek Ilona g. tan,

Szociális Misszió Társulat központi szervezete Budapest II., Krisztina-körút 125.

A Szociális Misszió Társulat alapító főnöknőjének, Farkas Edithnek legsajátosabb műve. 1906-ban egy régi vágyát és Prohászka püspök indítását követve rendszeres börtönmissziót kezdett, egy évre rá magához gyűjtve néhány buzgó fiatal nőt, a züllés közvetlen veszedelmének Kített leányok számára szerény keretekben menhelyet nyitott. Itt szerzett tapasztalatai, a külföld hasonló törekvéseinek elméleti és tapasztalati tanulmányozása, az 1907-ben tartott pécsi Patronage-kongresszus meggyőzték a pártfogói ügy nagy jelentőségéről és arra bírták, hogy megalapítsa az Országos Katholikus Patronage Egyesületet. Ugyanakkor kialakult egy másik észlelet: 1905 óta a Katholikus Nővédő Egyesület érdekében nagyszabású terjesztő és szervező tevékenységet fejtett ki, amely eljuttatta az országnak csaknem minden nagyobb városába. Itt szemtől szembe látta a feministák fáradhatatlan agitációjának hatását és meggyőződött a nőkérdés katolikus irányú és minden pártpolitikától távol álló felkarolásának szükségességéről.

E két irányú gyakorlati tevékenység között megérlelődött benne a döntő tapasztalat: a társadalmi helyzet miatt veszélyeztetett gondozása oly komoly és nehéz feladat, hogy nem bizható kizárólag még oly tiszteletreméltó dilettantizmusra, hanem a valástól megszentelt egész élethivatást kíván, a katolikus nőmozgalom hatékony irányítása pedig nemcsak szakképzett, hanem állandó és fenntartás nélkül rendelkezésre álló vezérkart tesz szükségessé. És így Farkas Edith a Nővédő Egyesület és a Patro-

nage Egyesület átmeneti formáin keresztül végre megtalálta eszméjének szervét: az evangéliumi tanácsok alapján oltalom és tanulgatás alatt a világba kimenő és a növédelmet is életrevaló paedagógiával megmarkoló szociális munkások közösségét, a Szociális Misszió Társulatot. Még 1908-ban elfogadta a Fischer Colbrie püspöktől felajánlott szikszói Hunyad-féle kegyes alapítványt és az addig köréje gyűlt belső munkatársakkal megalapította a Missziótársulat első házát.

Természetes, hogy a Társulat úttörő tevékenységében a legkülönfélébb nehézségekkel is találkozik. Kereteket és módszereket úgyszólván semmiből, előző minták nélkül kell teremteni és ez bizony nem eshetik próbálgatások nélkül; a társadalmi munka, a társadalmi structura egész szövedékébe kénytelen belenyúlni és ez alatt az emberek és intézmények beláthatatlan seregével való érintkezésben lehetetlen mindig mindenkinek kedvére tenni.

A Társulat belső szellemében nem szorosabb és nem szigorúbb, mint amennyire azt hivatása megkívánja. Beltagjai a nővér címet viselik.

Felvételért személyesen előterjesztett kérvényben kell folymodni az általános főnöknőhöz: Budapest, I. Krisztina-körút 125. A folymodványhoz melléklendő: 1. keresztlevél, 2. erkölcsi bizonyítvány, 3. orvosi bizonyítvány, 4. az összes iskolai és egyéb bizonyítvány, 5. szülői beleegyezés, 6. önéletrajz, 7. fénykép.

A Szociális Misszió Társulat intézményei:

1. A központi anyaház Szociális Seminarium néven ismert, Budapest I., Krisztina krt. 125. Tel. 92—05. A novíciátus tagjai itt kapják a szükséges lelki, elméleti és gyakorlati kiképzést. Ez az alapító főnöknő és a Budapesten működő nővérek otthona.

2. *Bethánia Szeretetház Szikszó*, Abauj vármegye. Ezen intézetben 50—100 a züllés veszedelmének kített leány nevelkedik, háztartási és gazdasági kiképzést kap. Házfőnök í Krie Bernadotte nővér, intézeti igazgató.

3. Ottokár hadiárvaház Szociális Missziótársulat telepe (via Pomáz Pest-vármegye), hol 80 hadiárvat nevel a Társulat. Ezzel kapcsolatos a nyilvánossági joggal bíró

4. Gazdasági Nőiskola két évfolyammal.

Telepfőnöknő Szerényi Angala nővér. A gazdasági Nőiskola igazgatója Grassell Norberta nővér.

A Missziótársulat szociális munkáját az intézményeken kívül Budapesten a főváros kerületi és vidéken a helyi szervezeti útján végzi, ezek alkotják:

5. A Szociális Missziótársulat Országos Szervezetét cca 50 helyi szervezettel. Célja: a katolikus nőket szociális, caritatív, valláserkölcsei, gazdasági és háziipari tevékenységre tömöríteni és képezni. Központ Budapest, I., Krisztina-körút 125. Hivatalos órák: hétköznap 9 — í-íg. A Központi Hivatal vezetője: Mandukits Livia nővér.

A szervezetnek tagja lehet minden katolikus nő, akit két régi tag ajánl. Tagsági-díj: évi 500 korona. Tagilletmény a „Keresztény Nő” c. havi folyóirat. Részvételi joga van Prohászka püspök havi zártkörű konferenciáin és az Országos Szervezet gyűlésein. Pártoló tagok másvallásúak is lehetnek, ha két más — régi — tag ajánlja őket. Tagdíj ugyanannyi.

Az Országos Szervezet szakosztályai közül említjük:

1. Az Ifjúsági Szakosztály: Célja az intelligens ieányifjúság kiképzése, a későbbi szociális munkára önképzésre való nevelés, összejövetelek, előadások és kurzusok tartása által. Intézménye a Leányklub. Vezetője: Ellmann Anna kultag.

2. Gyermekcsoport-Szakosztály. Célja szegény gyermekek vasárnap délutáni foglalkoztatása, hogy nevelésükre valláserkölcsei irányban hathassunk. Cím: Budapest, VI. Andrassy-ut 65. vezetője Kurics A. Alberta nővér.

3. Patronage Szakosztály. Célja a züllésnek indult fiatalok és rabok védelme és gondozása. Munkatere a fiatalok bírósága, a gyermekrendőrség, a fogház és toloncház. Vezetője: Szeöts Géraldine nővér.

Szt. József Otthon. Budapest, III., Kiskorona-utca.

1921-en vették meg a mai épületet. Az Otthon megteremtése Kerékgyártó Tibor hitoktató buzgóságából és a Ker. Szeretet Orsz. Gyermekvédő Műve áldozatkészségével létesült. Jellege egyházi. A növendékek különböző szakosztályokban működnek; hét-Köznapokon, vasárnapokon családi összejöveteleket tartanak. Első vasárnapján a hónapnak pedig szülők részére előadást rendeznek. A társadalom tartja fenn. Igazgatója Kerékgyártó Tibor hitoktató.

Kegyestanáítórendi Főgimnázium. Budapest, IV., Váci-u. 31.

Alapította a kegyestanáítórend és részben Pest városának áldozatkészségéből 1717-ben. Ehhez járult 1882/83. tanévtől kezdve a nagyméltóságú vall. és közokt. ü. minisztérium a párhuzamos osztályok és azok tanárai részére a tanulmányi alaphól adott kegyes utalványozása és Budapest város 1885-ben tett újabb nagylelkű adománya.

Az intézmény egyházi jellegű. A növendékek száma 300 — 400 körül változik. Koruk 12—18 év. Az intézmény fenntartója a rend némi államsegéllyel. A gimnázium növendékei jelenleg csak bejáró növendékek lehetnek, mert a bennlakó növendékek számára épített részt a nehéz viszonyok miatt ma be nem rendezhetik.

*Országos Katolikus Szövetség
Budapest. IV., Ferenciek-tere 7., III. l.*

Az 1894. évben 2 kath. országos gyűlés sürgette és mondta ki egy országos szövetség alakításának szükségességét. így alakult meg a „Katolikus Körök Szövetsége”. Ennek feladatául volt kitűzve a gyűlések valamennyi határozatának végrehajtása s azok között szerepelt a katolikus autonómia, valamint a szt. Imréről nevezett iskola alap létesítésének kérdése is. — A szövetség később szélesebb körű működésének megfelelően „Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége” címet vett fel.

Ennek köszönheti megindulását a keresztény szociális mozgalom, melynek nagy hivatású szerve a „Keresztény Szociális Egyesületek Szövetsége”. Ugyanebbe a körbe tartozik a Szövetkezetek alapításának gondolata is, aminek a Keresztény Fogyasztási Szövetkezetek Középpontja köszöni létét. Viszont ennek támogatására alakult a „Keresztény Hitel Szövetkezet”.

1900. évben ült össze az első Országos Katolikus Nagygyűlés. Ezzel kezdte meg a szövetség a rendszeres munkát, melynek gyümölcseit ma már az egész kath. közélet élvezi; éppen ezért a tágabb hatáskör keretein is messze túlhaladó szövetség feladatának elvégzésére Országos Katolikus Szövetséggé alakult.

Mint ilyen az alapszabály szerint megállapított első célja az országos katolikus nagygyűlések rendezése és azok határozatainak végrehajtása.

Ezen határozatok végrehajtásának eredményei a hitélet terén oly fontos hivatást betöltő Mária Kongregációk; Szent Ferenc III. rendjének Magyarországon való megalakítása és fejlesztése, a Népmissió Egyesületének megalapítása.

A nagygyűlésnek 1907. évben kelt határozata alapján létesült a Katholikus Sajtó Egyesület, mely aránylag rövid idő alatt hatalmas támogató eszköze lett a sajtó mozgalomnak. A Szövetség alapította az első katolikus néplapot az „Új Lap”-ot, amely ma XXXIIL évfolyamában jelenik meg.

Az ifjúsági irodalom gazdagítását és a felnövekvő nemzedék helyes szellemi táplálékának biztosítását is mindig szem előtt tartották közéletünket mozgató vezetői és az így felvetett kérdésvivomán kifejtett munkának, a többiek között, egyik nagyon jelentős eredménye a „Zászlónk” című ifjúsági folyóirat.

Kimagaslott a nagy horderejű kérdés, amely az ifjúság valóságos tudományos neveléséhez szükséges intézetek alapítása körül forgott. Ennek eredményeként alakult a középiskolai ifjúság számára a Regnum Marianum, majd a Rákócianum, a főiskolai hallgatóknak pedig a Szent Imre Kollegium és az egyetemi nőhallgatóknak a Kollegium Marianum.

Az ifjúság társadalmi egyesülésének céljából alakultak a Szt. Imre és a Szt. Margit körök; a nem főiskolai kötelékbe tartozó műveit nők részére a Katholikus Leányok Országos Szövetsége.

A szövetség közreműködésével a vidéken számos könyvtár létesült.

Ugyancsak annak tevékenysége folytán szerveződött meg országosan a Katholikus Népszövetség.

Számos egyházi és társadalmi szervezetet hozott létre a szövetség, ezek közül felemlítjük a Katholikus Legényegyesületek Országos Szövetségét, a Kereskedő Ifjak Körét, az Inas Otthonokat, a Keresztény Munkásegységeket stb.

Az alkoholizmus elleni szervezetek, mint a Keresztény Mértékletességi Társulat; a Magyar Katholikus Absztinens Papság kereszt Egyesülete alapítása a szövetség munkásságának eredményei.

Jelen munkánk kereteit messze túllépne még vázlatos felsorolása is mindazon intézményeknek, melyek létrejöttüket és megerősödésüket az Országos Katholikus Szövetségnek köszönhetik. Ezekre nézve részletes ismertetést találunk a Katholikus Közlöny 6. évi rendkívüli kiadásában, miért is ezek felsorolását itt mellőzzük.

A szövetség jelenlegi vezetősége a következő: Egyházi fővédnök: Csernoch János dr. bíbornok, Magyarorsz. hercegprimása. Elnök: Zichy János gróf. Ügyvezető alelnök: Zsembery István dr. Alelnökök: Batthyányi Strattman László herceg, Prohászka Ottokár dr., Mattyasovszky Lajos, Eszterházy Pál herceg, Szécsényi Emil gróf.

*Orsz. Kath. Nővédő Egyesület leány köreinek intézménye
Budapest, VI., Ferencziek-tere 7.*

14-18 éves róm. kath. vallású iskolából kikerült leányok részére. Célja a fiatal leányok megmentése a nagyvárosban rájuk leselkedő erkölcsi züllés veszélyétől s ismereteik tovább fejlesztése. Minden kerületben az állam és a főváros iskolatermeket bocsát az egyesület rendelkezésére, hol vasárnap délutánoként a patronessek előljáróik vezetése mellett összegyűjtik a kör tagjait s ott a patronessek és hitoktatók előadásokat tartanak számukra, amelyekben minden ügyes-bajos dolgaikban hasznos utasításokkal látják el a fiatal leányokat.

Az 1922. évben 10 Leánykör működött 625 taggal és pedig:

I. Váli-út iskola; előljáró: P. Lázár Ferike; tagok száma 35

IL Krisztina-tér „	Haspel Ferencné	75
IL Toldi F.-u. „	Vajda Károíyné	50
III. Templom-tér „	Pohl Mariska	80
VII. Barcsi-u.gim.,	Blaskovics Irma	80
VIII. Dugonics-u. „	Horváth Ilona	50
VIII. Rökk Szilárd-u. isk	Gyurinovics Róza	70
X. Simor-u. „	Halácsi Sarolta	70
X. Pongrác-u. „	Kadlec Anna	65
Albertfalva „	Szokolovics Irma	50
Osztályvezető:	Haspel Ferencné.	

Kath. Patronage Egyesület, Budapest V., Markó-utca 12.

Az egyesület 1908-ban alakult azzal a rendeltetéssel, hogy a bűnözést megelőzze. Működése kiterjed úgy a fiatalokúra, mint a felnőttekre, de tevékenységének legnagyobb része a fiatalokúak érdekében történik. Az egyesület megalakulása összeesik a fiatalokúak érdekében megindított törvényhatósági reformokkal

(Büntető novella) s az a rendeltetése, hogy az állam által célzott eredményt a társadalom segítségével megvalósítsa. Az egyesület a vallás- és erkölcsi nevelés segítségével küzd célja érdekében.

Az egyesület tagjai: működők (személyes egyéni munkájukkal vesznek részt) rendesek, pártolók, alapítók és nagyalapítók. Az egyesület intézetei.

A Budapesti *Fiú-otthon, V., Markó-u.* Í. 8—18 év körüli elhagyott fiúk átmeneti befogadására szolgáló otthon; a bíróságok és a rendőrség által a büntető eljárás tartamára beutalt növendékek befogadására szolgáló otthon. A növendékek rendszeres iskoláztatásán kívül, szabó, cipész és kosárfonó műhelyekben vannak foglalkoztatva. A férőhelyek száma: 200. Az intézet 1909. évben alakult; igazgató: Morvay László, szentszéki tanácsos, Esztergom főegyházmegyei áldozópap.

2. „*Jultanum*” *Fiú-nevelő Intézet Püspöknádasdon* (Baranya vármegye vasúti állomás Bonyhád) Zichy Gyula gr., pécsi megyés püspök alapítása. Az *intézet* a növendékek javítónevelésének végrehajtására szolgál. Ennek *eszközei* a vallás- és erkölcsi nevelés és munkáltatás. A telep a mezőgazdaság minden ágát és az ipar több ágát — cipész, szabó, kosárfonó — is üz. Az intézet 1909. évben alapított; igazgató Wilhelm József oki. tanító. — Növendékek száma 80.

3. „*Loretomi*” *Fiú-nevelő Intézet*. Ezen intézet Nyugat-Magyarországnak Ausztriához történt csatolása miatt Lorettomból, Sopron vm. — hol az Eszterházy Miklós herceg által átengedett volt szervita kolostorban talált elhelyezést — előbb Budapesten, a „Mária Valéria” barak telepén kellett elhelyezni, végleges otthon 1923. május havától Homokon (vasúti állomás Tiszaföldvár, Szolnok megye) kapott. A növendékek javítónevelésének végrehajtására szolgál. Az intézet, mely 1910. évben létesült az iskola-testvérek rendjének veretése alatt áll. A növendékek főként konyhakertészettei foglalkoznak. A férőhelyek száma 200.

Jelenlegi vezető: Abrahámovits Gellért igazgató, iskola-testvér.

4.: *Rákosszentmihályi kertgazdaság*. Pálffy Sándor gr. adományán létesült. A növendékek konyha és virágkertészettei foglalkoznak. Igazgató Tóth József.

Az egyesület a *znióváraljai fiúnevelő* telepén a cseh megállás következtében 1919-ben kénytelen volt beszüntetni működését.

Salvator Intézet Budapest VI. Huba-u. 6.

Az isteni Üdvözítőről nevezett nővérek — Sorores Divini Saivatoris — P. Jordán Ferenc alapította 1888. évben. A rend anyaháza és központi vezetősége Rómában van, az első általános főnöknő az apostolokról nevezett tiszt. Mária anya volt, szül., Wullenveber bárónő. Ennek 1907. évben bekövetkezett halála óta az általános főnöknő Vetter Ambrózia anya. A rend az 1911. év augusztus hó 18-án, a társulat fennállásának 23-ik évében pápai megerősítést nyert.

A budapesti *intézet* alapját 1899. évben vetette meg Vetter Ambrózia, amikor is az intézet részére egy bérházat bérelt, 1905-ben nagy nehézségek között épült (VI. Ker. Huba-u. 6. s2.) a Saivator intézet egyelőre óvoda és elemi iskolával. 1915 évben nyílt meg a polgári leányiskola. A növendékek száma az 500-at meghaladja.

1910. október 12-én Magyarországon levő házak protartományt alkotnak; a protartományi főnöknő Poetsch Mária nővér.

A következő évben nyílt meg a magyar novidátus Mária-besnyőn.

Az 1922. évben a rend Amerikában levő házában jóvoltából az intézetet egy szárnyal kibővítették; ezen mintegy 45 millió koronába került építkezés csak az épület felhúzására volt elegendő s így a berendezésre fedezet nem maradt.

A rend tagjai — nővérek — női ifjúság oktatásával, nevelésével, betegápolással és a keresztény felebaráti szeretet egyéb műveivel foglalkoznak.

Az intézetben csak bejáró növendékek járnak, kik elemi iskolai oktatásban részesülnek.

Az intézet jelenlegi főnöknője Kuhár Klotild.

Regnum Marianum Budapest VII., Damjanich-utca 50.

Az intézmény megalapítója 1897—98. évben Solymos Oszkár hitoktató, kinek első segítőtársa Kanter Károly budai várpalotai apátplébános. A kongregáció 1899-ben a Damjanich-utca 28. számú házban helyiséget bérel és 20 gyermek részére ingyenes nevelő intézetet létesít. A növendékek nevelésére a nerei szt. Fülöp oltalma alatt álló világi papok vállalkoztak. A congregatió élére pedig Mayláth Károly Gusztáv erdélyi püspök és dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök állanak.

Az erdélyi püspöknek köszönhető, hogy a Damjanich-utca 50. sz. házat 1901-ben megvenni sikerült. E házban a már előbb megalapított nevelő-intézetet 20 ingyenes és 30 fizetéses növendék részére rendezik be.

Eddig még congregatió nevet viselő egyesület indítja meg a keresztény ifjúság nevelését célzó nagyszerű ifjúsági lapot, a „Zászlónk”-at, 1903-Ban alakul át a congregatió országos egyesületté, amikor a „Regnum Marianum” nevet veszi fel; egyben megszűnik a nevelő-intézet, átadva helyét egy értékesebb és fontosabb ügynek: a magyar ifjúság intenzívebb pastorációjának. E munkájával megteremtette az új magyar diáktípust s ezen új típust lapjai útján az egész ország ifjúságába szétsugározta»

Az egyesület mai működése: vezetési és ellátási testülettel a központi házban levő 12 kongregátiónak. A szegény tanulókat erkölcsileg és anyagilag segíti. Kiadja a „Zászlónk”, „Nagyasszonyunk”, „Kis Pajtás” ifjúsági lapokat, a „Zászlónk Diáknaptárt”. Fenntart és vezet 12 cserkész-csapatot. Az ifjabb papi nemzedéket összetartó testületben a modern diák-pastoráció munkájába állítja.

Az egyesület szervezete:

Örökös elnöke az intézmény alapítója: Mayláth Károly Gusztáv gr. erdélyi püspök, dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök.

Igazgató-tanács áll az egyesület élén: tagjai a ház 3 papja és 5 választott tag.

Az egyesület áll rendes és pártoló tagokból»

Az egyesület mögött áll a „Rész”, a Regnum Marianum Szövetség, melynek három tagozata van: 1. a szülők szövetsége, 2. az *intézet* végzett növendékeinek szövetsége, 3. az egyetemiek szövetsége: Juniorok.

A Szövetség élén áll az elnöki tanács, amelynek vezetésével a »Rész” a Regnum Marianum szellemét fenntartani s a társadalomban érvényesíteni törekszik.

A Kath. Háziasszonyok Országos Szövetsége, Budapest

VIII. Mária-u. Z. sz.

Működési köre a következő intézményekre terjeszkedik ki:

1. *Cselédképző*, hol 8—15 éves árva és elhagyott lányok, az

elemi, illetőleg az ismétlő iskola mellett a háztartási ismeretekből elméleti és gyakorlati kiképzésben részesülnek.

2. *Cselédotthon*, hely nélkül levő vagy átutazó cselédek részére, hol azok az átmeneti időre igen mérsékelt díjért lakást és ellátást kapnak.

3. *Cselédelhelyező*, a cselédvédelem érdekeinek megfelelően a cselédek megbízható elhelyezéséről gondoskodik.

4. *Szt. Zita Otthon*, elöregedett és munkaképtelenné vált cselédeknek nyújt ingyen lakást és teljes ellátást.

5. *Úrinők Otthona*. magános úrinők, tisztviselők és tanító-nőknek kedvezményes árért megbízható és nyugodt otthont biztosít.

6. *Német Nevelőnők és Bonnok Szt. Anna Otthona*, mely ezeknek az idegenben, távol hazájuktól családias otthont, tisztességes ellátást nyújt és elhelyezésükről, lelkivezetésükről és társas-érintkezésükről gondoskodik.

7. *A cselédkörök* a cselédek hasznos szórakoztatására az iskolák tantermeiben tartják vasárnap délutánonként összejöveteleiket.

8. *Vasúti Missió*, melyben a szövetség megbízottja, már a vasútnál, a vonat megérkezésénél pártfogásába veszi az *étkező* lányokat és részükre otthonról gondoskodik. Útbaigazítással szolgál *átutazó* nőknek és segítségükre van az átszállásnál.

9. *Foglalkoztató műhely*, melyben egyrészt a középosztály reászoruló asszonyait, másrészt a cselédképző növendékeit foglalkoztatja fehérnemű és felsőruha varrással és más különféle kézimunkával.

10. *Országos szervezet* útján működését az egész országra terjeszti ki s ugyanazon célért és eszközökkel működő törzs egyesületeket állít fel az egyes vidéki városokban, melyek a központtal állandó kapcsolatban vannak.

Katolikus Háziasszonyok Orsz. Szövetsége Háztartási Képzője.

Az intézmény fenntartója a K. Házia. Orsz. Szöv. Növendékek száma 30, kizárólag leány. Koruk 8—15 év. Háztartási munkákkal foglalkoznak. Felvételhez szükséges, hogy a gyermek árva, félárva, vagy teljesen szegény legyen. A hozzátartozóktól kötelező nyilatkozat, hogy a gyermek a Szövetség fennhatósága alatt marad 20 éves korig.

*Kath. Háziasszonyok Országos Szövetsége „Átmeneti
Leány otthon”-a.*

Felvételhez szükséges, hogy a felvételre kiszemeltek a Fialakorúak Bírósága által beutalt, züllés veszélyének kitett leánygyermek legyenek. Férőhelyek száma 20. Növendékek kora 8—18 év. Háztartási munkákkal foglalkoznak. A növendékek 20 éves korig az intézmény felügyelete alatt állnak. Az intézmény fenntartásához az Igazságügyminisztérium járul hozzá. Az intézetbe való felvételhez a Szövetség hozzájárulása szükséges.

Az intézmény jelenlegi vezetője — fentiek is: — Lingauer Erzsébet igazgatónő.

A Szövetség vezetősége: Elnök: gr. Zichy Rafaelné. Egyházi elnök: dr. Breyer István. Ügyvezető: Szegedi Massák Aladárné.

Simor Intézet. Budapest VIII, Nap-utca 33.

Az *intézetet* Simor János hercegprímás alapította 1877-ben. Kanovits Béla apátplébános kérésére az általa tervbevett katolikus *intézetet* Bp. Józsefvárosban létesítette, miután e városrészben még egy katolikus *intézet* sem volt. A hercegprímás megvette e célból a bölcsőde tőszomszédságában levő telket s Ybl Miklós tervrajza szerint Wahl Hugó építész már 1879. év szeptember havában a teljesen felszerelt intézetet hivatásának átadta.

Pellet Tózséf a központi papnövelde aligazgatója 1879. szept. 6-án ünnepélyesen felszentelte s ő lett az intézet igazgatója.

Az intézetben kiseddívó és hat osztályú elemi iskola van, melynek vezetése a paulai Szt. Vincéről nevezett irgalmas nővérekre van bízva. Az elemi iskolába kizárólag róm. kath. leányok, az óvodába fiú-gyermekek is járhatnak. A növendékek száma a négyszázat túlhaladja.

A tanintézetben jelenleg a szegény gyermekek részére napközi otthon és leány-egyesület van.

Az intézet fenntartását a Simor-alapból fedezik.

Jelenlegi igazgatója: Blieszner Ágoston plébános.

Intézet főnöknője: Plochberger Notburga Sz. Vince u. n.

*Pesti Első Bölcsőde Egylet, Budapest
VIII., Nagytemplom-u. 3.*

Az intézmény jellege társadalmi. Növendékek száma 477 fiú és leány, 3 hónapos kortól 6 éves korig.

Férőhelyek száma 150. A felvételhez szükséges a szülőktől egy okmány és napi igen minimális összeg. A gyermekek gondozását szt. Vince rendi nővérek végzik. Főnöknőjük Plochberger Nothburga nővér.

Világi vezetője az intézménynek; Adler RácZ Józsefné.

*Keresztény Ifjak Országos Egyesülete
Budapest, VIII., Horánszky- u. 20.*

Az egyesület célja 18 éves és azon felüli keresztény ifjak nevelése különböző ipari pályára. Tag lehet bárki, akit két régi tag ajánl. Tagok száma 160 férfi. Az intézmény önönmagát tartja el.

Jellege keresztény és szociális. Alakult az Egyetemi Mária Congregatiók Szociális Szakosztályából és ma már Budapesten, Erzsébetfalván és Csepelen folytatja hasznos működését.

*Eucharisztikus Gyermekszövetség
Budapest, IX., Üllői-ut 77.*

1913. alapította az örökimádás lelkésze a kath. hitélet mélyítésére a gyermekek között. Célja az intézménynek hitbuzgalmi valláserkölcsi nevelés.

Tagja lehet minden róm. kath. gyermek, aki már áldozott; 12 é. korban a gyermekszövetség tagja, majd az Oltáregyletbe lép. A tagok száma 140.000. Hivatalos lapja „Jézusom Öröömöm”.

A Szövetségnek külön háza nincs. Szövetség jelenlegi főigazgatója: dr. Mészáros János érseki helytartó; ügyv. igazgató: dr. Mátray Gyula Örökimádás lelkésze.

III.

Bethánia Szeretethez, Szikszó.

Lásd 14. oldalon a „Szociális Misszió Társulat” budapesti központjának ismertetésében.

„Matessa” r. k. árvaként, Pécs.

Alapított 1886. évben. Növendékeinek száma 35. 20 fiú és 15 leány 4—12 é. korúak. Ezek taníttatásban, házi és kézimunka oktatásban részesülnek. Az intézmény fenntartója Pécs sz. kir. város, A felvételhez szükséges a pécsi illetőség igazolása és a városi tanács engedélye. Vezetői szt, Vince írg. nővérek.

Nagy Lajos főgimnázium, Pécs.

A főgimnáziumnak 485 növendéke van 9-18 éves korig. Az internátusban 18 bennlakó részére van hely. Az intézet 1724—1732. év között épült a jezsuiták részére Széchenyi György esztergomi érsek áldozatkészségéből» 1776-ban világiak kezére kerül és csak 1817-ben vette át a cisztercita rend az intézet vezetését. Fenntartója a zirci apátság. Felvételi feltételek a középiskoláknál szokásos feltételek. Jelenlegi vezetője Buzássy Abel igazgató, tanterületi c. főigazgató, egyet. hely. tanár.

Rudolfinum Árvaház, Pécs,

Alapított 1860-ban. Növendékeinek száma 70. Ebből 40 fiú és 30 leány. Korhatár 6—13 év. Taníttatásban, kézi és házimunka oktatásban részesülnek. Az intézmény fenntartója Pécs szab. kir. város. A felvételhez szükséges a pécsi illetőség igazolása és a városi tanács engedélye. Vezetői Szt. Vince rendű irgalmas nővérek.

Érseki Leánynevelő Intézet, Miskolcz.

Az intézet céljaira városháztéren levő telket és épületet Rökk Zsigmondné, szül. Sebe Terézia vásárolta meg az egri főkapitány- és Kath. iskola részére ajándékozta. Az intézetet Samassa dr. egri érsek 1878 évben kibővítette és fenntartására 60.000

kor. alapítványt tett, vezetését pedig a szatmári anyaházhoz tartozó irgalmas nővérekre bízta.

Az intézetben jelenleg 6 elemi és 4 polgári osztályból álló iskola van. A növendékek száma: 600; az internátusban 30 leány növendéknek van helye s amennyiben magát az alapítványból, a tandíjából és részben állami segélyből kénytelen fenntartani, az internátusba csak fizető növendékeket vesznek fel.

Az intézet fővédnöke: Szmracsányi Lajos egri érsek, igazgatója: Zábrátzky György kanonok, miskolci plébános. Főnöknője: Szabó Mária Honoraria.

Szent Alajos Szövetség, Miskolcz.

A Szövetség 1917-ben alakult; 25 rk. szegénysorsú középiskolai tanulóknak ad teljesen ingyen kosztot és lakást oly módon, hogy a 25 növendék naponként más és más kath. családnál kap úgynevezett sor-kosztot.

4—5 napos csoportokban lagnak megbízható kath. családoknál jutányos lakbérért, melyet a Szövetség fizet értük.

A Szövetség vezetője Tóth Zoltán s. lelkész, a Szt. Alajos férfi kongregáció prézese.

Szt. Ferenc Konviktus, Miskolcz,

A konviktust 1913-ban alapította a minorita rendnek akkori tartományi főnöke dr. Lakatos Ottó és az egész intézetet a miskolczi kir. kath. főgimnázium tőszomszédságában álló tágas és nagy Minorita rendház I. emeletén helyezte el.

A konviktus a modern pedagógia és higiénia minden követelményének megfelel, világos termekkel, fürdőekkel, villanyvilágítással, vízvezetékekkel van ellátva.

Az intézmény jellege egyházi és fenntartója a minorita rend. Növendékek száma, illetve férőhelyek száma 47. Koruk 10—18 év. Kir. kath. főgimnázium tanulói. Az intézmény vezetősége dr. Péchy Alán házfőnök, konviktusí igazgató, Csányi Medárd minorita rendi áldozópap, prefektus, és Gógl Dezső áldozópap pref.

„Miasszonyunkról” nevezett szegény iskolanővérek Leánynevelő Intézete, Kiskunmajsa.

Az intézet néhai Csontos Károly és neje Nemes Szabó Mária alapították 1894 szept. 6-án, községük szegény gyermekeinek ingyenes nevelése és oktatása céljából. Az intézet vezetésére Temesvárról (Csanád egyházmegye) a „Miasszonyunkról” nevezett iskola nővéreket kérték fel Mária Abundantia magyarországi tartományfőnöknő idejében, akik azóta vezetik (kezdetben 4, majd 6 osztályban) az elemi leányiskolában, óvodában a leánygyermek nevelését és oktatását.

Növendékeik csakis bejárók; számuk jelenleg 650.

Az intézetet a Csontos Károly-féle alapítvány felhasználásával a község tartja fenn.

Jelenlegi vezetősége: Varga Mihály apát plébános és Kószó Mária Clodualda főnöknő.

Róm. Kath. Leánynevelő Intézett Hódmezővásárhely.

Schusztér Konstantin volt váci püspök 1888-ban 40.000 forintos alapítványt bízott székeskáptalanára azzal a meghagyással, hogy az összeg kamataiból egy nőnevelő intézettel és internátussal egybekötött polgári leányiskola állíttassék fel Hódmezővásárhelyen, melyet a benne elhelyezendő nővérek lefelé a bölcsődéig és fölfelé a legmagasabb fokú nőnevelésig fejleszteni tartoznak. Lichtner Gáspár, volt hódmezővásárhelyi plébános, Lónyai Józsefné stb. alapítványaikkal járultak hozzá. Az intézet vezetésével a szt. Domonkos rendű apácákat bízták meg.

Először a polgári leányiskola és internátus létesült 1903. évben, később az elemi iskola.

A növendékek száma az elemi iskolában 120, a polg. iskolában 162. Az internátusi helyek száma 40.

Az intézetet a hódmezővásárhelyi szent Domonkos rendház tartja fenn.

Az intézetbe való felvételhez az iskolai igazgató, az interusi növendékeknél pedig még a zárda perjeinőjének hozzájárulása szükséges.

Az intézményt a szt. Domonkos rendű szerzetesnők vezetik, igazgatója; Cseh András hódmezővásárhelyi plébános.

Kath. Növédő Egyesület Napközi Otthona, Szeged,

Az intézmény jellege társadalmi. Fenntartója az Egyesület. Növendékek száma 80. Felvesznek minden elhagyott otthoni gondozást nélkülöző gyermeket.

Kegyesrendi Főgimnázium, Szeged,

Alapította Szeged városa 1720-ban. Az intézmény jellege egyházi. Növendékek száma változó. Az intézményt a rend államsegéllyel tartja fenn. Felvételi feltételek, min t általában a középiskoláknál. A gimnáziumnak internátusa nincs.

Esztergomi „Simor” Leányárvaház,

50 — 60 növendékkel — 6-14 év — foglalkozik, akik iskolába járnak. Az intézményre 250.000 korona alapítvány van letéve. Mivel az alapítvány kamata a mai viszonyok között nem elég, a növendékekért fizet a hadiárvákat gondozó hivatal és a Ker. Szeretet Országos Gyermekvédő Műve. Vezetői a szatmári anyaházból való irgalmas nővérek. A felvételhez szükséges a hercegprímás hozzájárulása, azonkívül a felvételt kérő gyermeknek fíárvának, vagy teljesen árvának kell lennie. Az intézet alapját Simor János hercegprímás vetette meg 1879-ben. 1887-ben épült ugyancsak az ő áldozatkészségéből az intézethez tartozó óvoda és iskola, í 896-ban Vaszary Kolos hercegprímás kibővítette. Az intézetnek saját kápolnája is van. Az intézet jelenlegi vezetője Báthy László prelátus kanonok és Németh István igazgató, A gyermekek gondozását és tanítását az irgalmas nővérek intézik.

Szt. Tamás Napközi Otthon, Esztergom.

Esztergom városában működik 1920. óta Szt. Tamás városrészben a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve által fenntartott napközi otthon.

Esztergom Szt. Tamás nevű városrésze a város munkásnegyede és mint ilyenben, sok a züllés veszélyének kitett gyermek. A munkások javarészt a fővárosba, vagy a közeli dorogi és tokodi bányákba járnak dolgozni és így sok közöttük eléggé inficiálva van a szélső szocialista eszméktől. Időszerű volt tehát a

napközi otthon létesítésével egy oly keresztény szociális intézményt beállítani, mely legalább a gyermekek lelki világára legyen egyensúlyozó.

Az otthonban csakis Szt. Tamásban lakó iskolás gyermekek vannak. Szorgalmi időben az iskolai előadások után, szünnapokon reggel 9 óraker jelennek meg a gyermekek s ott tartózkodnak télen d. u. 5-ig, nyáron 6—7-ig. Ebédet, ozsonnát kapnak s szünnapokon íő órait. Képességei szerint ki-ki foglalkoztatva van; előkészülnek iskolai tanulmányaikra, lelki olvasmányokban s előadásokban részesülnek, azonkívül időnként kirándulásokat tesznek. Nagy a fegyelem és a lelki képzés, aminek tulajdonítható, s a napközi otthonbeli gyermekek az iskolában is ki-tűnnek. Esztergom város társadalma természetbeni és pénz-adományokkal járul az otthon fenntartásához, minek begyűjtését Keményfy K. D. plébános végzi. A napközi támogatásában nagy elismerés illeti az egyesület vezetőségét, melynek elnöke Báthy László prelátus kanonok.

A napközi otthonnak az első két éven át özv. Soltész Edéné volt a vezetője; tavaly Bálintffy Ilona tanítónő; jelenleg Rosch Gusztávné úrnő.

A növendékek száma állandóan 25, kik ellátást élveznek; foglalkoztatásra azonban még ugyanannyi jár be.

A napközi otthon felett a felügyeletet az egyesület megbízásából Keményffy K. Dániel esztergomi vízivárosi plébános gyakorolja.

Érseki Nőnevelő-intézet Esztergom-Vízivárosban.

Nagykéri Scitovszky Ker. János bíbomok, Magyarország hercegprímása, esztergomi érsek a k«ath. nőnevelés sürgető szükségétől áthatva nagy áldozatkészséggel székhelyén Esztergom-vízivárosban — valamikor a férfi Ferencrendi szerzetesektől lakott később papnevelő intézetül használt épületet a kerttel együtt és a szemben íevő házat is megvásárolta és ott nőnevelő intézetet alapított, melynek vezetésére a szatmári anyaházból való irgalmas nővéreket hívta meg, tudva azt, hogy az ifjúság vallásos-erkölcsi nevelését jobban teljesítik azok, kik földi gondoktól menten, s Istennel szorosabb szerzetesi köteléssel egyesülve, minden tehetségüket. minden hivatásukat és egész életüket az ifjúság nevelésére és kiképzésére szentelték.

Az esztergom-vízivárosi intézet megnyitása 1865. évi október 15-én fényes ünnepséggel történt. Miután megérkezett Szatmárról Engl Emiliána főnöknő a hozzárendelt 9 nővérrel, egybegyűltek a hercegprímási palotában a káptalani méltóságok, a megye és város előkelőségei, élükön a — főispán, alispán, polgármester — magasrangú és előkelő hölgyek díszes öltözetükben. A bíboros fejedelmi főpásztor magas szárnyalású beszédben üdvözölte a szerzetesnőket s azután megindult a menet a közeli új zárda felé. Elöl a hercegprímás kíséretével, utána haladtak a nővérek egyenkint, mindegyik egy-egy védőasszonytól kísérve. A palotától a zárdáig az utca szönyegekkel volt betérítve s a város összes lakossága sorfalat képezve a pompás menet előtt, újongva vett rész az örömnapon. A zárdatemplom csukott ajtaját a hercegprímás sajátkezüleg nyitotta ki s megható szavakkal adta át a kulcsokat a főnöknőnek.

A rend mindig a legkiválóbb tehetségű tagokkal látta el az intézetet, azért az évről-évre mindig virágzóbb lett.

Idők múltán azonban a különben impozáns épület nem felelt meg a folyton növekedő igényeknek s az évről-évre nagyobb számmal jelentkező növendékek befogadására szűknek bizonyult. Azért az intézet jelenlegi főnöknője Benkő M. Szeréna tartományi főnöknőnek lankadatlan fáradozása folytán sikerült Isten segítségével felépíteni 1912—13. évben a nőnevelő-intézet modern új épületét, új berendezéssel és felszereléssel. Termei világosak, tágasak; megfelelnek nemcsak a hygienikus és az új tanterv minden követelményeinek, hanem elhelyezést nyerhetnek benne az elemi és polgári iskola, sőt a tanítónőképző egyes osztályai is.

Küzdelmes és nehéz viszonyok között, az Istenbe vetett erős bizalommal nyílt meg ugyancsak Benkő M. Szírén főnöknő fáradozásai folytán 1921. szept. 1-én a tanítónőképző, amelynek célja részben az is, hogy a serdülő fiatal leányok a fejlődés legveszedelmesebb korában óvassanak meg a világ romlott erkölcsi szellemétől.

Jelenleg az intézet a következő nyilvánossági joggal bíró iskolákat foglalja magában:

Hat osztályú elemi iskola 230—250 tanulóval.

Négy osztályú polgári iskola 360 - 380 tanulóval.

Tanítónőképző osztatlan gyakorló-iskolával.

Internátus 80400 belnövendőekkel.

Vezesse Isten áldásos kézzel a jövőben is az intézet ügyét az Ő dicsőségére és az ifjú lelkek, — sokak üdvösségére

*Ker. Szeretet Orsz. Gyermekvédő Műve Szent Anna
Fiúotthon, Esztergom.*

Az intézetet a háború első éveiben a hercegprimás és az esztergomi székeskáptalan alapította, hadba vonultak szegény, elhagyott fiú-gyermekei számára.

A növendékek oktatását, nevelését irgalmas nővérek vezetik.

Negyven bennlakó tanuló számára van hely. Növendékek kora 5 évtől 14 évig.

Elemi és középiskolai tanulók, iparos-tanoncok. Az intézmény fenntartója a hercegprimás és a Ker. Szer. Orsz. Műve.

Vezetősége Báthy László pr. kanonok a Ker. Sz. O. Gyermekvédő Műve elnöke.

Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve.

Esztergomban alakult 1908. május 31-én. Alapítója Rajner Lajos címzetes püspök, esztergomi érseki helytartó volt. Az egyesület fővédnöke a hercegprimás, védnökei a magyar püspökök. Alapításának gondolatát az adta meg, hogy újabb időkben fejlődő gyermekvédelmi szervezetek felekezetenküli alapra helyezkedtek. Rajner Lajos a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Művében kimondottan katolikus szellemű gyermekvédelmi Szervezetet akart létesíteni.

Az egyesület célja az elhagyott, árva, züllés veszedelmének kitett gyermekek védelme az egyes esetekben szükségesnek látszó módon. Vagy családoknál helyezi el védenceit, vagy pedig intézetekben. Az egyesület keretében jelenleg két — gyermekek elhelyezésére alkalmas — intézet működik. Az egyik az esztergomi Szent Anna zárdával kapcsolatos fiú-otthon, a másik az esztergom-szentgyörgymezői érseki leányárvaház, melyet a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve a kommunizmus után vett át saját kezelésébe. Ugyancsak Esztergomban van a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Művének egy napközi otthona, ahol a téli hónapokban szegény gyermekek nyernek napközi ellátást. Ezenkívül vannak a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Művének más intézetekben is védencei, kik után a tartási díjat fizeti. A gondozottak száma a háború utáni időben 300 körül ingadozott.

A Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve belső szervezetében nagy vonásokban az Egyház hierarchikus berende-

késéhez simult. Magyarország minden egyházmegyéjének volt igazgatója, akit a megyés püspök nevez ki. Jelenleg Csonka Magyarország következő egyházmegyéiben van helyi szervezete: Esztergom, Győr, Pécs, Kalocsa, Eger, Székesfehérvár, Szombathely, Vác, Veszprém. A központi vezetőség Esztergomban van. Az egyesület jelenlegi elnöke Báthy László apostoli főjegyző, kanonok, aki az egyesületi tisztkart és 20 választott tagot egybefoglaló Központi Bizottság bevonásával vezeti az egyesületet. A közgyűlést évenként tartják Esztergomban.

Az egyesület jövedelmi forrásai: tagsági díjak, alapítványok kamatai, jótékonycélú előadások rendezése, gyűjtések és adományok. A rendes tagsági díj 6000 K., alapító tagsági díj 5000J K, A legtöbb egyházmegyében évenként egy bizonyos vasárnapon (több helyen az egyesület védőszentjének Szt. Erzsébetnek ünnepét követő vasárnapon) templomi gyűjtés van, melynek összes bevétele az egyesület központi pénztárához továbbítatik.

Az egyesület hivatalos közlönye a „Katholikus Gyermekvédelem” című időszakos folyóirat, mely a háború előtt havonként, az utóbbi időben azonban a nyomasztó gazdasági viszonyok miatt csak negyedévenként jelenik meg. A Katholikus Gyermekvédelem egy példányát tagilletményként kapja az egyesület minden alapító és rendes tagja. Több egyházmegyében, így az esztergomban, kalocsában, veszprémiben és pécsiben el van rendelve, hogy minden kath. iskola és minden templom hivatalból tagja legyen a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Művének. A tagsági díjat a templom-, illetőleg az iskolapénztár fizeti.

Az egyesületre vonatkozó mindennemű felvilágosításért a központi vezetőséghez kell fordulni, Cím: A Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve Központi Vezetőségének, Esztergom. Új tagbejelentéseket is erre a címre kell továbbítani. Budapesten van az egyesületnek külön igazgatója Molnár László feisővízivárosi plébános személyében (II. Batthyány-tér 7.), aki fővárosiakat érdeklő ügyekben készségesen szolgál felvilágosítással.

Szalézi Intézet, Nyergesújfalu

Boldog emlékü D. Boscónak, a rend megalapítójának (szül. 1815. aug. 16-án az olaszországi Castelnuovo d'Astiban, meghalt 1388 jan. 31-én Turinban) közvetlen utódának főnöksége alatt esett először szó, hogy Magyarországot is be kell vonni a szalézi művek áldásos munkakörébe.

Még D. Boscó életében, (882-ben Hunyadi Mátyás könyvnyomdájában megjelent egy kis mű, „A szalézi cooperatorok intézménye Budapesten” cím alatt. A dologgal egészen komolyan foglalkozott b. e. dr. Zafféry Károly ny. áll. főgim. igazgató, szatmáregyházmegyei pap, írói néven Pater Angelicus, ki D. Boscó halála után a szaléziánusok közé lépett s minden erejét és tehetségét arra használta fel, hogy Magyarországon is megismerjék D. Boscó művét,

D. Boscó az első magyar szalézi intézet részére Cavegliá-t (Olaszország) jelölte ki 1901-ben.

Itt az intézet évről-évre gyarapodott s 1902-ben a növendékek száma a 20-at meghaladta; 1903-ban 33; 1908-ban 41; 1910—«-ben 58.

Dr. Robítsek Ferenc prelátus kanonok fáradozása folytán 1913. év nov. 13-án költözött az intézet Magyarországra, mikor is dr. Csernoch János hercegprimás úr ő eminenciája arról értesítette, hogy a szaléziánusok tervbe vett betelepítése céljából hajlandó nekik átengedni az Esztergom közelében levő Péli-földszentkeresztet.

A növendékek száma itt is évről-évre szaporodott, ami végre is arra indította az előljárókat, hogy tágasabb hely után nézzenek.

Így kerültek az almásfüzitői—esztergomi vonalon fekvő Nyergesújfalura, hol a volt nagy-vendéglőt átalakítva, elég kényelmes otthonra találtak,

A növendékek száma 85 (10—15 év között).

Az intézmény fenntartója a szalézi congregáció.

Jelenlegi vezetője: dr Czuczor János igazgató.

Szt. Imre Konviktust Székesfehérvár.

A konviktust 1903-ban létesítették a székesfehérvári ciszterciák főgimnáziumába járó r. kath. ifjak nevelésére s tanulmányaikban való segítésére.

40 növendék részére van hely. A növendékek kora 9 évtől 19. évig.

Az intézmény fenntartója a székesfehérvári egyházmegye.

Az intézmény vezetője: Kovács János igazgató, főreáliskolai hittanár.

Ferenc József Nőnevelő Intézet Székesfehérvár.

Az intézet 1864-ben nyílt meg. Az intézet megalapítója királyhegyi Farkas Ferenc c. püspök, aki saját házat engedte át a nőnevelő intézet céljaira.. Halála után való évben megnyílt elemi iskoláival és internátussal. Az intézet 1893-ban polg. iskolával bővült, 1920-ban nőipari tanfolyam nyílt meg benne. Ez 3 éves, fehérvarró és szabóiparra képesít. Az intézet jellege felekezeti.

Növendékeinek száma 450, 20 éves korig. Taníttatásban, ipari munkában való kiképzésben részesülnek. Az intézet a fenntartásához szükséges összegeket a kegyes alapítványokból és a növendékek tandíjaiból nyeri. Az intézetet irgalmas nővérek vezetik. A bennlakó növendékek készpénz vagy természetbeni fizetés alapján nyernek elhelyezést. A felvételhez az intézet főnöknőjének koczjárulása szükséges. A jelenlegi vezetők: a szatmári anyaházhoz tartozó irgalmas nővérek.

R. K. Árvaház Szt. Vince növ. vezetése alatt; Székesfehérvár.

Simor hercegprímás és a helybeli polgárok adományaiból keletkezett. Jellege városi. Növendékek száma: 56, fele fiú, fele leány. Ezek az árvaházban neveltetnek. Az intézet fenntartója a város. Felvételi feltételek: szegénység, egész, vagy félárvaság. Jelenleg a nővérek vezetik. Felvételhez szükséges a városi árvaházi igazgató-tanács engedélye.

Gróf Eszterházy intézet, Csákvár,

Az intézetet 1883. évben Eszterházy Móric gróf Lobkovitz Polixenia hercegasszony építtette a csákvári kisleányok könnyebb iskoláztatása céljából.

Eleintén csak bejárók voltak, 1888-tól kezdve bennlakó növendékeket is vettek fel.

A férőhelyek száma 40; a növendékek életkora 6-15 év.

Az intézetben óvoda, elemi és polgári iskola van.

Az intézetet gr. Eszterházy Miklós tartja fenn; a növendékek csekély díjat fizetnek és némi élelmiszert tartoznak beszállítani.

A felvételt az intézet főnöknője eszközli.

A jelenlegi főnöknő: Rossmann Brigitta irg. nővér.

Rom. Kath. Leányárvaház, Győrnedorváros.

A leány-árvaházat Wintert Antal kanonok alapította 1872-ben. Eleinte 5 árvaleánykával kezdte egy kis bérházban, de csakhamar tulajdonosává lett ezen háznak, melyhez évek folyamán még egy házat vett, egyet pedig örökölt. így lett az intézménynek a jelenlegi telke, melyen az árvaházon kívül 5 tanterem és óvoda is van.

189&. évben az árvaház mellé Nőotthont építettek, amelyet azonban í 920-ban fenntartási költségek hiányában be kellett szüntetni; ennek helyén leányinternátus nyílt középiskolai tanulók számára.

A növendékek száma 20; 6—14 év körüli leány.

A férőhelyek száma 40.

A felvételhez a győri megyéspüspök, az árvaház igazgatója és a ház főnöknőjének hozzájárulása kell.

Az intézet jelenlegi vezetősége: Nyögér Antal plébános, az árvaház igazgatója és Balázs M, Beáta apáca főnöknő.

R. K. Leányiskolát Győrország

Az *intézetet* Simor János hercegprímás alapította, mely eleinte kisdédóvóból és kézimunka-iskolából állt. Az *intézethez* tartozott egy kisebb kórház is, melyben 1862-től 6 női és 6 férfi szegény beteg nyert ápolást. A kórház idők múltán megszűnt és helyébe is iskolát építettek az alapítványi tőkéből. Ez az iskola t k. az egyetlen a városban és ennek felépítése ellenében, mely az alapítványt nagyrészt felemésztette, a város kötelezte magát, hogy minden évben 2500 korona (békében) segílyt nyújt. Ez összeg ma természetesen nem elegendő, minek következtében az iskola anyagi gondokkal küzd.

Az intézmény jellege egyházi, fenntartói a paulai Szent Vincéről nevezett írg. nővérek.

A növendékek száma 270; korhatár 6—45 évig; óvodások, elemi és polgári iskolai tanulók.

Bennlakó növendékek száma jelenleg 6, férőhelyek száma 20.

Zita Hadiárvaház, Debrecen.

Az intézet a debreceni katolikusok áldozatkészségéből jött létre, akik 10 évre kötelezték magukat bizonyos összeg befizeté-

sére. A mozgalom lelke Csernus Mihály akkori s. lelkész, későbbi nemzetgyűlési képviselő volt, aki már 1915-ben vetette fel a gondolatot és pedig oly eredménnyel, hogy a hadiárвахáz 1916. évi november hó 16-án meg is kezdte működését s azóta állandóan működik.

Az intézet elhelyezésére szolgáló házat a város díjtalanul engedte át 10 évi használatra.

Az intézetben 4—14 év közötti 26 fű hadiárva nyer elhelyezést, kiknek gondozása szt. Vince r. irgalmas nővérekre van bízva.

Az intézetet részben közadakozásból, részben államsegélyből tartják fenn; a felvételhez részben a hadiárвахáz vezetősége, részben a m. kir. népjóléti miniszter hozzájárulása szükséges.

Jelenlegi vezetősége: dr. Lindenberger János prépost-kanonok elnöksége alatt több tagú intéző bizottság.

Igazgatóját Erdődy-Bakács Iván s. lelkész.

Kegyes-tanítórend Főgimnáziumát Debreczen.

Az *intézetet* alapította Babó János választott makári püspök és nagyváradi kanonok 1719-ben. Az algimnázium 1899—900. és 1902—3. tanévek alatt teljes főgimnáziummá egészült ki országos államsegéllyel, a nagyváradi püspökség és kegyes-tanítórend hozzájárulásával és Debreczen város adományaival. A felső 4 osztályt a debreczeni róm. kath. hitközség tartja fenn.

Az intézmény jellege egyházi. Növendékeinek száma változó, az osztályok parallel osztályok.

Az Angol Kisasszonyok Erseht R. K. B. M. V. Leánynevelő Intézete, Eger.

Az *intézet* egri rendházát 1852-ben alapította meg Bartakovits Béla egri érsek, iskolás leányok internátusával kapcsolatban.

Iskolái a következő sorrendben fejlődtek ki: 1852-től 1867-ig elemi I—IV. 1874-ben a tanítónőképző; 1891-ben a polgári leányiskola; 1900-ban I—IV. oszt. felsőbb leányiskola, ebből 1916-ban alakult ki a 3 tagozatú leányközépiskola; jelenleg 2 tagozat, illetve 2 önálló iskolatypus fejlődött ki belőle: a VIII. osztályú

leánygimnázium és a négy évfolyamú női fejsőkereskedelmi iskola.

Ezen kívül van még gyakorló iskolája is a tanítónőképzővel kapcsolatban.

Növendékeinek száma 858 leány, 6 és 18 életév között.

Az intézetben 26 tanterem; az internátusban 3 nappali, 6 hálóterem, 1 betegszoba, 1 ebédlő, 1 fogadószoza van.

Az internátusban lakó növendékek számát 125 (10—18 év.)

Az intézetbe való felvétel az intézet főnöknőjének és az illető iskola igazgatóinak hozzájárulásától függ.

Jelenlegi vezetősége: M. Lengyel Julia főnöknő, Farkas Gyula apát-kanonok plébános az elemi és polg. tanítónőképző igazgatója, Veszprémy Dezső a leánygimnázium és a felsőkereskedelmi iskola igazgatója.

Érseki Szent József Internátus, Eger,

Telekessy István egri püspök 1709-ben 10 convictor neveltetésére az általa létesített szemináriumban alapítványt tett. Eszterházy Károly gr. egri püspök 1763-ban az alapítványt növelve, a convictorokat a szemináriumból átrendelte az időközben Foglár György c. püspök s egri kanonok által alapított jogi collegiumba.

Ez időtől mint „Nemes Ifjak Konviktusa” szerepelt. A Foglár-féle jogakadémiával egy épületben volt a convictus 1852-ig, amikor Bartakovics Béla egri érsek áthelyezte azt az addig nyugalmazott papok részére szolgált épületbe. Foglár-féle nevelőintézet címén ~ bár minden alap nélkül — szerepelt évtizedeken keresztül 60 tanulót befogadó képességgel, míg Szmrecsányi Lajos dr. egri érsek 1914-ben 110 növendék számára kibővítette, újjá alakította s korszerűen berendezte, ugyanakkor az intézetnek az „Egri Érseki Szent József Internátus” címet adta.

A növendékek száma 110; 10-18 éves k. középiskolai tanulók.

Az intézmény fenntartója az egri érsek az egri főkáptalan hozzájárulásával.

Az intézetbe a felvételt kedvezményes helyekre az egri érsek és az egri főkáptalan adományozza. Fizetéses növendékeket az igazgató vesz fel.

Az intézmény jelenlegi vezetősége: egy igazgató, egy pre-

fectus, két magister, kik szellemi vezetői az intézetnek; a házi és gazdasági teendőket 15 apáca végzi, kik az „Ancillae B. M. V.” társulat tagjai.

Orsz. Stefánia Szöv. Fiórintézete, Eger.

Megalakult a központ és az *amerikai* misszió segítségével 1920-ban. Ezelőtt Egerben az érsekség a dohánygyári munkásnők számára tartott fenn bölcsődét. Hetenként 5 rendelő órát tart; orvosilag ellenőrzi az anyákat és csecsemőket. Az anyák oktatásban, a csecsemők táp- és gyógysegélyben részesülnek. Havonta 350 egyén látogatja. A csecsemők 3 éves korig élvezik az intézet védelmét. Fenntartja az Orsz. Stefánia Szöv. és a társadalom. Vezetőjét dr. Szmrecsányi Lajos érsek.

Szt. Vince Nővérek „Mária Valeria.. intézete, Gyöngyös.

Az intézetet Westphalen grófnő alapította óvodával, 6 oszt. elemi iskolával, varró-iskolával és internátussal.

Halála előtt a városnak adta át, azóta a város tartja fenn.

Az internátusi férőhelyek száma 15.

A bejáró növendékek száma: 150 óvodás és 285 iskolás.

Az intézet az irgalmas nővérek vezetése alatt áll.

A növendékeket az intézet főnöknője veszi fel.

Érseki Nőnevelő Intézet, Jászberény.

Intézetünket 1886-ban Bartakovics Béla egri érsek ur alapította és pedig a fennálló óvoda, elemi, polgári leányiskolával és internátussal, hol elemi és polgári iskolát látogató vidéki növendékek csakis megfelelő díjazás mellett teljes ellátásban és gondozásban részesülnek.

Az intézet jelenlegi vezetőjét Szahovszky M. Ignátia főnöknő.

Kegyes-tanítórendi Főgimnázium, Magyaróvár.

Az intézmény megalapítója Zsidanics István Mosón vm. főadószedője 1739-ben. 1911—12 és 1914—15. évig mint algimnázium működött; ezen évek alatt fejlődött ki főgimnáziummá.

Növendékek száma változó. Az intézet internátussal is bír. Felvételi feltételek mint általában a középiskoláknál.

*Paulai szt. Vincéről nev. irg. nővérek „Pánthy” Leány-
nevelő Intézete, Törökszentmiklós.*

Az intézetet néhai Pánthy Endre, Törökszentmiklós egykori plébánosa, egri kanonokságának idejében — később nagyprépost s olchíni püspök — építtette és az 1880. évben sajátkezüleg felszentelte.

Az intézetben csak négy osztályú elemi leányiskola van, a nagyobb növendékek a községi polgári iskolát látogatják.

25, 30 bennlakó növendék számára van hely; koruk 6—14 évig terjed. (Felvételi feltételek: szegénység).

Az intézményt a „Pánthy” alapból, a befolyt tápdíjakból tartják fenn. A tanító nővérek államsegélyben részesülnek.

Az intézmény vezetősége a törökszentmiklói esperes plébános és az intézet főnöknője.

Kegyes-tanítórend Főgimnáziuma. Tata.

Alapította gr. Eszterházy Miklós Sáros vm. főispánja 1765-ben. Mint algimnázium működött, csak ebben és az utána következő két évben lett főgimnáziummá.

Az intézmény jellege egyházi. Növendékek száma változó. Az intézmény fenntartója a rend és államsegélyben részesült.

Jelenlegi vezetője: Magas Mihály igazgató.

*Br. Jeszenszky Hadiárvaháza (Orsz. hath. Szövetség).
Vác, Ilona-u. I.*

Az intézmény jellege társadalmi. Megalapítója a Szövetség. Eredetileg 15 fiú részére volt hely, a jelenlegi átalakítások következtében azonban a férőhelyek száma 30. A növendékek elemi oktatásban részesülnek. A felvételhez szükséges, hogy a gyermek hadiárva legyen, A beutalást a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztériummal karöltve intézik. Az intézmény fenntartója a Kath. Szövetség.

A gyermekek gondozását szt. Vince rendi nővérek végzik. Az intézet jelenlegi főnöknője: Mária Erzsébet

Kegyess Tanítórend Főgimnáziuma, Vác.

Az intézetet Kollonits Zsigmond váci püspök 1714-ben alapította. A kis gimnázium Peitler Antal váci püspök adományából 6 osztályúvá, majd az 1880 — 81. évben Petróczy plébános adományából 8 osztályúvá fejlődött.

1893-ban új épületszárnyal bővülve nyilvánossági jogot nyert.

A főgimnáziumban 3 világi tanár kivételével piarista tanárok tanítanak.

A növendékek kora 10—19 évig. Az intézetben 400 növendék nyer oktatást.

Az intézmény fenntartója a magyar kegyesrend és a váci püspökség.

Az intézet igazgatója dr. Rónay József főgimn. tanár.

Füű-árvaház a Karmelita-nővérek vezetése alatt, Pestszentlőrinci

Az intézmény fenntartói a Karmelita-rendhez tartozó nővérek. Gondozottjaik teljesen árva, elhagyott füű-gyermekek, kiket részben a népjóléti minisztérium utai be, A növendékek kora 3 évtől 12 éves korig. Az intézetet az elmúlt évben igen nagy nehézségekkel kibővítették, hogy a sok jelentkezésnek meg tudjanak felelni. Férőhelyek száma: 50—60.

Csak elhagyott, szegénysorsú gyermekeket vesznek fel, kikkel óvoda- és elemi iskolában foglalkoznak.

Az intézet jelenlegi vezetője: M. M. Hildegard nővér.

„Fehér Kereszt”. Leányárvaház, Nagytétény.

A néhai Heuse Stefánia tulajdonát képezett nagybelényi br, Patacsi-féle kastélyt és gazdasági épületeket 1897-ben kapta meg a „Fehér Kereszt” Országos Lelencház Egyesület, mely a műveit középosztály adományaiból létesítette a kb. 60 gyermek befogadására alkalmas árvaházat. Kezdetől fogva Szt. Vince-rendi kedves nővérek gondozása alá került az intézmény. A gyermekek foglalkoztatása tehetségük szerint történik. Az intézmény jelenlegi fenntartója a „Fehér Kereszt Orsz. Lelencház Egyesület”,

Felvételi feltételek: egészséges szülőktől származó, 3—18 éves kóró, r. k. vallású, árva, vagy félárva gyermekek. A *felvételhez* szükséges a Fehér Kereszt Orsz. Lelenház Egy. árvaházi bizottságának hozzájárulása is. Az intézetet *vezetik* Busold Fides főnöknő és dr. Zerkovitz Imre gondnok.

*Szociális Misszió Társulat Ottokár Hadiárvaháza,
Csobánka.*

A Társulat budapesti jelentésében részletesen leírva.

Szt. József és Szt. Erzsébet Otthon. Pesterzsébet

1908. óta áll fenn. Először csak bejáró gyermekek nyertek oktatást német nyelvből és kézimunkából, később árva szegény fiúkat teljes ellátásra vettek fel. Mivel az intézet kicsinynek bizonyult, két emeletes árvaház építése vette kezdetét, de súlyos anyagi viszonyok miatt nem jutott befejezésig. Növendékeinek száma: 40, 3—14 évig. Ezek taníttatást nyernek. Az intézet fenntartója a karmelita nővérek. A felvételhez szükséges, hogy szegény, vagy árva legyen a gyermek. Szükséges az Otthon főnöknőjének hozzájárulása is.

Jézus-társasági Érseki Stefaneum, Kalocsa.

Az intézet alapját Batthyányi József kalocsai érsek vetette meg, aki az *intézetet* 1706-ban a kegyesrendiekre bízta. Ok kezelték száz évig, mely idő alatt különféle változásokon ment át. Az utolsó időben négy alsó gimnáziumi osztályból állott. KS60-ban Kunszt József akkori kalocsai érsek a gimnáziumot fejleszteni óhajtván, tárgyalásokba bocsátkozott előbb a kegyes tanítórenddel, de minthogy a tárgyalások eredményre nem vezettek, a Jézus-Társasági generálishoz, Beck Péterhez fordult, aki az alapítványt elfogadta. Ez idő óta a Jézus-társaságiak vezetése alatt áll az intézet. 1860-ban a gimnáziumot fiú-nevelő intézettel kötötték össze, mely „Szt. István király nevelő *intézete*”, vagy röviden „Stefáneum” nevet nyerte.

A nevelő-intézet hamarosan fejlődött s míg az alapítási

évben 144 tanuló között csak 15 volt az *intézet* bennlakója, *ad-dig* néhány évtized leforgása után 550 gymn. tanuló között 152 volt a bennlakók száma.

Jelenleg a jelentkezők száma akkora, hogy pár éven belül 300-ra is föl lehetne vinni a létszámot, ha hely volna.

Az intézetet a bennlakók járulékaiból tartják fenn.

Jelenlegi vezetősége: Búzna Viktor S. J. igazgató, Lenner József S. J. praefektus, Napholc Pál S. J., Petruich Antal S. J., Sajó Géza S. J., Surányi Lajos S. J., Zsámár Jenő S. J. intézeti felügyelők.

Congregation de „Notre Dame” Chanoinesses de St. Augustin, Törökbálint

(Miasszonyunkról nevezett nővérek v. e. leánynevelő intézet.)

Az *intézetet* hazájukból száműzött francia szerzetesnők 1907-ben alapították, akik sok áldozat és saját munkájuk árán, amortizációs államkölcsönnel emelték fel a modern követelményeknek teljesen megfelelő, nagy épületet.

Az intézetben elemi, polgári és továbbképző iskola van, ahol a növendékeket *idegen* nyelvekre, *zenére*, festészetre és hasznos kézimunkára tanítják, továbbá vallás-erkölcsi nevelésükről gondoskodnak.

Az intézet 90 bennlakó növendéket tud befogadni. Növendékek kora 6-20 éves korig. A rend saját költségén tartja fenn az intézetet.

Az intézmény vezetősége; Mahl M. Augusta főnöknő és Mahl M. Hildegard szerzetes tanárnő, ki az intézettel kapcsolatos elemi, polgári és továbbképző iskola igazgatója.

Mordary M. Fourierre, a bennlakó növendékek tanulmányainak felügyelője.

Kath. Tanoncotthon, Kalocsa.

Az iparos férfiak kongregációja látva a tanoncok elhagyatottságát és ennek folytán a rosszra való hajlását, 1909. évben szakosztályt létesített, melynek feladatává tette, hogy a tanoncokat vásár- és ünnepnapokon d. u. egybegyűjtse és hasznos, üdvös dolgokra oktassa és kellemes szórakozásra tanítsa,

Az intézmény fenntartója a férfiak S. J. kongregációja, valamint az adományokkal hozzájárulok.

A felvételhez az egyházi elnök hozzájárulása szükséges.

A jelenlegi vezetőség: az iparos-férfi M.-kongreg. mindenkori prézeze, ki egyúttal egyházi elnök, Pirisi András vil. elnök, Kondeia János alelnök, Baranyai Imre jegyző, továbbá a 12 tagú választmány.

Magyar Kegyes tanítói rend R. K. Főgimnáziuma, Kecskemét.

Az *intézetet* gr. Koháry István altábornagy és országbíró alapította,

A tanítást 1715-ben kezdte meg 3 piarista tanár. A gimnázium 1716-ban nyílt meg, a III — IV. osztály 1724-25-ben az akkori tanrendnek megfelelően, 1735-ben érte el az intézet fejlesztése betetőzését az V. és VI. osztály megnyitásával. Ez a két osztály 1788-ban megszűnt s a gimnázium ismét algimnáziummá lesz. Az algimnázium az 1859. évtől *kezdve* a r. kath. egyházközség koozzjárulásával főgimnázium fejlődik, amelyben az első érettségi vizsgálatot 1863-ban tartották meg.

Az intézmény jellege felekezeti. A növendékek száma az 1923—24. iskola-évben 345. A növendékek kora 9—20 év. Az intézmény fenntartója a magyar kegyes tanítórend és a kecskeméti r. k. egyházközség. Felvételi feltételek a betöltött 9 év, az elemi iskola IV. osztályának sikeres elvégzéséről szóló iskolai bizonyítvány és sikeres felvételi vizsgálat az I. o. való felvételnél.

A felvételt az intézet igazgatója eszközli. Az intézet jelenlegi igazgatója Miklós János kegyesrendi áldozópap. Az intézetnek 15 tanára van.

„Mária Josephinum hadiárvaság” Sopron, Bécsi-ut 9.

Az intézmény fentartója az Országos Katolikus Szövetség. *Jeliege* társadalmi. A növendékek gondozását az Isteni Megváltó Leányairól *nevezett* nővérek végzik. Az *intézetbe* való felvételhez szükséges a hadiárvaság, teljes vagyontalanság, a m. kir. népjóléti minisztérium hozzájárulása. A növendékek száma 60. Csak leány gyermeket vesznek fel, korhatár 6—14 évig. A növendékek elemi és polgári oktatást nyernek.

Az intézet védnöknője Eszterházy Mária hercegnő. Az intézet jelenlegi vezetője Mária Boromea főnöknő.

Voss-féle r. k. Árvaház, Sopron.

Alapítottatott 1768-ban. Jellege felekezeti. Növendékeinek száma 24, fele fitt, fele leány 6—15 éves korig. Az intézet internátussal bír. Felvételi feltételek: szegénység és hogy a gyermek soproni illetőséggel bírjon. A felvételhez az előljáróság hozzájárulása szükséges. Jelenlegi vezető: Ktiegler Mihály c. kanonok, felügyelő.

Szt Orsolya-rend Leánynevelő Intézete. Sopron.

Az Intézet leányneveléssel foglalkozik. Óvodától kezdve az összes iskolanemek meg vannak benne (népiskola, polg. leánytanítónőképző, polg. isk. tanárképző, leánygimnázium és női ipariskola. Ezenkívül ismétlő és vasárnapi iskola). A szegény néposztály gyermekei ingyen ebédben részesülnek. A felvétel feltételeit a rendház fejedelemasszonya állapítja meg. Az intelligencia számára van internátus is. Valláskülönbség nélkül van felvétel. A Szt. Orsolya rend 177 év óta végzi működését Sopronban. Az intézet jelenlegi vezetője: Reiser M. Benedikta fejedelemasszony.

Szt. Orsolya Leánynevelő, Kisvárd.

A kisvárdai szt Orsolya rendű zárda keletkezéséhez az első gondolatot br. Horváth Jánosné, szül. O' Brien Euphenia adta, aki 1833-ban Ung megyében több rendbeli erdőbirtokot hagyott a kisvárdai r. kath. egyháznak egy leánynevelő intézet felállítására.

Ezen ingatlanokat a nehéz kezelés miatt az egri érsek beleegyezésével eladták s az így tőkésített összeg az egri „*Ájtatos Alapítványi Hivatalnál*” „Leánynevelési alap” címén növekedett. Ehhez járult még a feloszlott kisvárdai r. kath. nőegylet vagyona, mely Angyalossy Pálné elnöknő indítványára a fenti alaphoz csatoltatott.”

Ezen összegeket kiegészítette a kisvárdai közbirtokosság és dr. Szmrecsányi Lajos egri érsek.

Így 1917-ben másodszer szólították fél a vezető körök M. Irtzing Ignatia szt. Orsolya rendű tartományfőnöknőt, telepítse le rendjét Kisvárdán.

A tartományfőnöknő a közóhaj megnyilvánulását figyelembe vette s miután a zárda mai épületét a hozzátartozó javakkal az apácák rendelkezésére bocsátották, 1918 ápr. 16-án megérkeztek az apácák, hogy szeptember havában megnyissák az elemi leányiskolát.

A terv a község és a környék sürgető kérése folytán kibővült úgy, hogy szeptemberben nemcsak az elemi iskolát, de internátussal kapcsolatos elemi tanítónőképző is megnyílt az 1. évfolyammal. Azóta az *intézet* kifejlődött s jelenleg már teljes 4 évfolyammal áll készen kulturális és nevelő feladatainak teljesítésére.

Az *intézet* növendékeinek száma 50, a férőhelyek száma 60—70. Fentartja a szt. Orsolya rend kisvárdai rendháza.

Az internátusba való felvételért a szt. Orsolya rend kisvárdai rendházának főnöknőjéhez kell folyamodni, a tanítónőképzőbe való felvételért pedig a képző intézet igazgatójához, melyhez az egyházmegyei hatóság hozzájárulása is szükséges.

„Haynald Árvaház”, Hajós.

1873. évben alapította Haynald Lajos kalocsai érsek és az árvák nevelését a Miasszonyunkról *nevezett szegény* iskolánénekre bízta. A növendékek száma 72, vegyesen fiuk és leányok. Fiuk 3—12 éves korig; leányok 3—16 éves korig. A gyermekek elemi iskolai oktatásban részesülnek; a nagyobb leányok pedig háztartási munkában nyernek tanítást. Az intézmény fenntartója részben az állam, részben a kalocsai érsek. Felvételhez szükséges, hogy a gyermek szegény és egész, vagy félárva legyen. Az érseki árvákat a kalocsai érsek, az állam által beutaltakért a népjóléti minisztérium fizet.

Jelenlegi vezető; Sneider M. Sigismund főnöknő.

„Immaculata.” „Leánynevelő és Tanintézet, Bonyhád.

Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló intézet 1780-ban Winkler Mihály volt bonyhádi plébános által építtetett és „Irgalmas Samaritanus”-ról nevezett szegényházból alakult s fejlődött ki.

Az alapító 700 forintot (1400 K.) tett le alapítványképen;

ennek 5% kamatjából és kegyes alapítványokból tartottak el 6—12 szegény öreget, vagy gyógyíthatatlan beteget.

1882-ben Bence István, akkori bonyhádi apátplébános a szegényházat az irgalmas nővérek vezetésére bízta; a rk. hitközség és több kegyes adakozó pedig lehetővé tette, hogy az elemi iskola leánytanulóit is irgalmas nővérek tanítsák; 1905-ig 3 nővér az iskolában működött, 1 a szegényeket gondozta a főnöknővel együtt; 6 nővér pedig az intézetben működött, mely 1884-ben nyílt meg.

Eleinte a növendékek száma csekély volt, ma azonban már az intézet polgári iskolával kibővülve működik. Ezt az iskolát az írg. nővérek a jelenlegi apát piéb. dr. Jorgíts János ur segítségével alapították.

A bennlakók száma 60 — 70. Bejáró növendékekkel együtt az iskolások száma 117 elemi iskolás, 150 polgári isk. Az intézet fenntartója a bonyhádi irgalmas nővérek társháza. A szegény szülők gyermekei bizonyos százalék erejéig kedvezményben részesülnek.

Br. Augusz-féle Árvaház, Szekszárd,

Megnyílt 1901 szeptember 14-én 15 árva gyermekkel, a növendékeket valláskülönbőség nélkül vették fel havi 20 kor. tartásdíjért.

1921. óta az intézet növendékeinek száma 20. Eltartásuk igen nagy gond az árvaházat vezető Szt. Vince r. nővéreknek, mert a növendékek ingyenesek. Csupán a város fizet valami csekély összeget értük.

Növendékek kora 6 — 12 év. Férőhelyek száma 30, de a tényleges szám 20. A felvételt a város polgármestere eszközli. A felvétel feltételei: a gyermek árvasága és szegénysége, amit szegénységi bizonyítvánnyal igazol. Az intézmény jelenlegi vezetője: Vendl István polgármester. A növendékek gondozását a Szt. Vince nővérek intézik. Az intézet jelenlegi főnöknője: Treu Julia nővér.

Irgalmas Nővérek vezetése alatt álló Napközi Otthon és Kisdedóvó, Szekszárd,

Az intézmény 3 irgalmas nővér vezetése alatt áll, kik a 2, 3, 4, 5 éves kiskorúakat reggel 5 órától este 8—9 óráig gondoz-

zák, főképp olyan gyermekeket, akiknek szülei napközben munkába járnak.

Az intézmény társadalmi, fenntartója a szekszárdi nőegyesület.

„Erdei Iskola”, Szombathely.

A szombathelyi Erdei iskola községi jellegű, nyilvánossági joggal felruházott önálló, rendes tan- és nevelő intézet. Az intézet célja a tuberkulózisra hajlamos, gyenge, vérszegény tanköteles gyermekeket az erdei üde és napfényes levegőn erőteljes táplálék mellett megedzeni, szervezetüket erősíteni, ellenálló képességüket növelni s velük a tisztaságot és tiszta levegőt megkedveltetni, a tuberkulózis elleni védekezést megismertetni s a rendszeres foglalkoztatás és oktatás által szellemi és erkölcsi képzésüket előmozdítani. A gyermekek minden osztályban vegyesen vétetnek fel. A heti tanórák összege 20. A tanítás színhelye a szabad levegő, vagy nyitott csarnok.

A felvételhez szükséges, hogy a gyermek mindennapi tanköteles korban legyen, általános gyöngeségben szenvedjen, vagy kezdődő gümökóros, vérszegény, vagy görvélyes legyen. Csak olyanok vehetők fel, akik falun lakó szüleikhez vagy rokonaikhoz nem mehetnek és akiknek a családjában legutóbb 6 héten át ragályos betegség nem fordult elő. De fel nem vehetők: a tuberkulózis előrehaladott szakában szenvedő gyermekek, súlyos szervi vagy ragályos bajban szenvedők és epilepsziások.

A felvétel minden év április első felében az elemi iskolai igazgató kijelölése alapján történik; felvehetők elsősorban szegénysorsúak.

Szt. Domonkos-rend Leánynevelő Intézete, Szombathely.

Alakult 1906. aug. 27-én. Alaptokévei nem rendelkeznek, sőt a 2 emeletes épület felépítéséhez a részben hagyományok, részben pedig gyűjtés és adományok folytán begyűlt összeg nem volt elegendő; a rend 60,000 K összeget takarékpénztárból, 20,000 K tökét a vasvári székeskáptalantól mint az alapítványok kezelőjétől volt kénytelen felvenni; e kölcsönöket csak 1915-ben tudta végleg letörleszteni. Jellege r. kath. társulati. 75 leánynövendékkel foglalkozik 5 —17 éves korig, akik óvodai, elemi és polgári isko-

lai tanulók. Az intézet fenntartói a szt. Domonkos rendi nővérek. Felvételhez a rendház főnöknőjének engedélye szükséges. Ennek feltételei a tandíj, illetőleg tartásdíj természetben való kifizetése, esetleg készpénzben, továbbá az intézeti előjáráságnál való jelentkezés.

Szent Domonkos apácák vezetése alatt álló Elemi és Polgári Leányiskolát Vasvár.

Az intézetet Szenczy püspök alapította és az *intézet vezetését* a kőszegi házból jött Herzl M. Vincentia főnöknővel 5 szerzetesnőre bízta. Az *intézet* 6 elemi osztállyal és internátussal nyílt meg, melyben 90 növendék részére volt hely.

Pár év múlva az *intézet* polgári iskolával bővült.

A növendékek kora 6—15 évig.

Az intézmény egyházi fenntartója, a Szt. Domonkos rend.

Az intézet vezetője a ház perjelnöje.

Kelcz-Adélffy Árvaház, Kőszeg.

Az intézetet jézus társasági atyák létesítették. — Lelkes pártfogója volt Adélffy Antal kerületi táblai elnök, ki hagyatéka örökösévé az árvaházat tette.

Az intézet jelenlegi háza Hefele Menyhért terve szerint 1874. évben épült — 1906. évben átalakították.

Kelcz Imre győri kanonok, c. prépost az intézetnek másik nagylelkű jótévője volt. A növendékek száma 65 fiu, 10—18 éves életkorban, — gimnáziumi tanulók; a felvételt a szombathelyi püspök és a székeskáptalan eszközlik.

Az intézetet alapítványokból és tartásdíjkból tartják fenn s a szombathelyi egyházmegyei papok vezetik.

Szt. Domonkos rendű nővérek Leánynevelő Intézete, Kőszeg.

Az intézetet a gleisdorfi anyaházból küldött nővérek alapították 1869-ben egyelőre csak 6 osztályú elemi- és ismétlő iskolával. 1874-ben nyílt meg az intézet 4 osztályú tanítónőképző intézete, — jelenleg 5 osztályú — és 1894-ben 4 osztályú nyilvánossági joggal felruházott polgári iskolája.

Az elemi iskola fenntartója a város; azonban az épület a rend tulajdona és a tanerőket is a rend szolgáltatja.

A polgári iskolát és képzőintézetet a rend tartja fenn államségéllyel.

Növendékeinek száma: elemi iskolában 320

„ „ polgári iskolában: 164

„ „ el. isk. tanítónőképzőben: 78

„ „ polg. isk. tanítónőképzőben: 4

A növendékek kora 6 — 22 év. Az intézet 120 bennlakó növendéket tud befogadni. Az intézmény a Szt. Domonkos r. tartja fenn részint a növendékek által fizetett tartásdíjából és adományokból.

Az intézetbe való felvételhez az iskola igazgatóságának és zárdafőnökségének, mint internátusi előjárónak hozzájárulása szükséges.

Az intézmény jelenlegi vezetősége: Horváth M. Jozefa perjelnyő, Panner M. Róza főnöknő.

Kincs István apát pl., igazgató.

Németh Imre polgári iskolai és képző-intézeti igazgató.

Mária Leányok Egyesülete, Magyarszombathely.

Az egyesületet Zágorhídi Czigány Gyula szombathelyi plébános egy irgalmas nővér segítségével 1915-ben alapította a serdülő leányok, hajadonok lelkének megóvására, megmentésére.

Legújabbban ezen egyesület keretében a „Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége” fiókegylete létesült, hogy a leányok szövő- és más hasznos háziipari munkát tanulhassanak.

40—50 serdülő leány látogatja az egyesületet; koruk 12 évtől felmenőleg.

Az intézményt maga az egyesület tartja fenn. Az intézmény vezetősége Zágorhídi Czigány Gyula plébános és Göncöl Mária Erzsébet tanítónő.

Ranolder Tan- és Nevelő-Intézet Pápa, Korona-utca 29.

Az *intézetet* dr. Ranolder János veszprémi megyéspüspök alapította 1864-ben. Kezdetben csupán elemi iskola, kisedővő és munkaosztály volt az intézetben, de rövid időn belül kibővült 30—40 bennlakó növendéket befogadó internátussal.

1892-ben létesült az *intézet* nyilvános jogú polgári iskolája és 1902-ben a tanítónőképző.

Férőhelyek száma jelenleg 140. Növendékek kora 6—18 év. Minden iskolában a növendékek oktatását és nevelését az irgalmas nővérek látják el, az internátus is a nővérek vezetése alatt áll. Az intézetet a *rend* vagyonából, adományokból és a bennlakó növendékek által fizetett tartásdíjából tartják fenn.

Jelenlegi *vezetője*: Stroblberger Gizella irg. nővér, főnöknő, Gerstner Ignác apátplébános, az elemi és polgári iskola igazgatója, Wimmer Károly pápai kamarás, a tanítónőképző intézet vezetője.

Nep. Szt. Jánosról nevezett r. k. Leányiskolát Várpalota.

Az *intézetet* Waldstein Wartenberg János gr. és neje Kálnoky Etelka grófnő alapították 1876. évben s az *intézet* vezetését a Paulai Szt. Vincéről nev. irgalmas nővérekre bízta.

Az intézetben kiseddóvó, 6 oszt. elemi iskola és kézimunka tanfolyam van. A polgári iskolai növendékek csak mint magántanulók látogatják az intézetet.

A növendékek kora 3 évtől 17 évig terjed. Húsz bennlakó növendék részére van hely.

Az intézményt a *rend* a befolyt táp- és tandíjából tartja fenn, az oktató nővérek államségélyben részesülnek.

Az intézmény vezetője: Pausz Mária, intézeti főnöknő.

R. K. Nevelő- és Tanintézet, Veszprém.

Az intézetet boldogult emlékű Ranoíder János veszprémi püspök alapította az 1854. évben. Keletkezésekor 4 elemi és 2 kézimunka-osztály megnyitásával kezdte működését.

1896-ban megalakult a négy osztályú polgári iskola. Az intézet internátussal van összekötve. A bejáró növendékek létszáma 600. Bentrakó: 60-70; 6—15 éves korig. Újabban szövőtanfolyam is van az intézetben. Az intézményt a püspöki alapítványból tartják fenn. Bentrakó növendékek fizetési feltételei: készpénzben 5 és fél q búza. Az intézetnek jelenlegi vezetője: dr. Simon György p. pr., igazgató, Bangha Klotild nővér, főnöknő.

Kegyessrendi Főgimnázium, Veszprém.

Megalapítója Volkra János Ottó veszprémi püspök 1711-ben. A kisgimnázium 1868-ban nagy gimnáziummá és 1884-ben főgimnáziummá alakult. Ennek megalapításához több nagylelkű adakozó járult.

Az intézmény *jellege ielekezeti*. Fenntartója a rend, amely az *intézet céljaira némi államsegélyt élvez*.

Jelenlegi vezetője: Kövesi Lajos.

Kegyess-Tanítórendi Főgimnázium, Nagykanizsa.

Az intézmény megalapítója gr. Batthyányi Lajos, Magyarország nádora 1765-ben. A kisgimnázium 1867-ben nagygimnáziummá, 1869-ben pedig főgimnáziummá történt átalakítása alkalmával az előbbihez járult Nagykanizsa város s több nagylelkű adakozó.

Az intézmény jellege felekezeti. Növendékek száma változó.

„Ranolder” Nevelő és Tanintézet, Keszthely.

Az intézet alapítója néhai dr. Ranolder János veszprémi megyéspüspök volt. Az intézet *vezetését* az irgalmas nővérek — Kováts Zsigmond veszprémi püspök hívására — 1862-ben vették át, mely akkor csupán kisdédóvóból és VI oszt. elemi leányiskolából állott.

1896. évben nyílt meg az intézet nyilvános jogú 4 osztályú polgári iskolája.

Ezidőszert az intézetben kisdédóvó, 4 osztályú elemi iskola és kézimunka tanfolyam van.

Férőhelyek száma 80 -100; növendékek kora 3 évtől 16 évig.

Az intézet semmi alappal nem bír, a benntlakó növendékek után fizetett tartásdíjakból, adományokból s nagyrészt a veszprémi püspök támogatásával tartják fenn.

Az intézet vezetősége nyári szünidőben elfogad leánykakat és kath. hölgyeket teljes ellátásra, kik a balatoni, vagy hévízi fürdőt óhajtnak használni, vagy levegőváltás miatt üdülést keresnek.

Az intézmény vezetősége jelenleg Parecco M. Eugenia, főnöknő és Stefanits Aladár apát-plébános, intézeti igazgató.

„*Karolineum*” *Leánynevelő Intézett Sátoraljújhely.*

Az *intézetet* Perger János kassai püspök alapította 1873. évben. Az intézetben kisdédóvó, elemi és polgári leányiskola van nem csupán bejáró, hanem bennlakó növendékek részére is, A növendékek kora 3 — 15 év. Az intézmény államsegélyekből, tan- és tápdíjakból tartja fenn magát.

Az intézmény *vezetősége* Payer Ferenc püspöki helynök, Kocsiss János h. igazgató, Svank M. Morvina *intézeti* főnöknő.

Kegyes-tanttórendi Főgimnázium: Sátoraljújhely.

Az iskola megalapítója Pikóczy Eleonóra, eredetileg Tokajban 1727-ben; innét azonban József császár *rendeletére áthelyezett* Sátoraljújhelybe 1789-ben.

Az intézet a nagym. vall. és közokt. minisztérium kegyes utalványozásából valamint Zemplén vármegye, Sátoraljújhely város áldozatkészségéből és egyes adományokból a 8. osztálynak az 1892/93, tanév elején történt megnyitásával teljes főgimnáziummá lett.

Az intézmény jellege egyházi. Növendékek száma változó. Az intézet csak externátus jellegű. Fenntartója a rend és államsegély.

„*Szent Keresztről*” *nev. irg. nővérek r. k. Leánynevelő Intézete, Zsámbék.*

A „Szent Keresztről” nev. irg. nővérek rendje a községtől egy XIII. századból eredő romot vett át 1914-ben, melyet nagy áldozatok árán felépített és az intézetet megalapította.

A szükséges hozzáépítések után 1906-ban megnyílt a már meglévő óvoda és elemi iskola mellett a polgári leányiskola is internátussal.

1920 őszén az intézet a polgári fiú iskolával bővült.

Az intézet 70-80 bennlakó növendéket képes befogadni; a nagy számban jelentkező tanulók befogadása céljából újabb építkezések folyamatban vannak.

A növendékek rendes iskoláztatásban, azonkívül továbbképző tanfolyamokon kézimunka, nyelvek, festészet, zenei oktatásban is részesülnek. A növendékek kora 6— 15 év.

Az intézmény fenntartója a rend, a befolyt táp- és tandíj.

Az intézet jelenlegi vezetője: Münzer M. Ilona a „Szent Kereszt”-ről nev. irg. nővérek magyar tartományi főnöknője.

Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspöki kar!

A magyar állami gyermekvédelem az 1901:VIII. t.-c. és 1921:XXI. t.-c. alapján mintegy 40.000 fizikailag és erkölcsileg elhagyott, 15 éven aluli gyermekről gondoskodik. Az országos számarányt véve alapul, e gyermekek közül mintegy 30.000 róm. kath. vallású.

Ezeknek a gyermekeknek felvételénél, elhelyezésénél és nevelésénél számos fogyatkozás mutatkozik. Állami gyermekvédelmünk másik fogyatkozása, hogy a gyermekmenhelyek kötelékébe felvett 40.000 gyermek felül a menhelyek kötelékébe nem tartozó, de felügyeletet és gondozást igénylő gyermekek védelme érdekében megfelelő intézményekkel nem rendelkezik és érdekükben a szükséges intézkedéseket nem honosította meg.

I.

A szoroson vett állami gyermekvédelem, bármily nemes intenciók alapján épült is ki, kezdettől fogva sok tekintetben eltért az Anyaszentegyház alapelveitől. Hibás volt maga a kiinduló pontja, amely abban áll, hogy a segítségre szoruló gyermeket ki kell venni családjá köréből, sőt el kell távolítani abból a községből is, amelyben családjá él. Amilyen indokolt ez a rendelkezés oly családokkal szemben, amelyek a szülők erkölcsi fogyatkozásánál fogva a gyermekek nevelésére alkalmatlanok, olyan tévesnek bizonyult a szegénysorban élő, de becsületes életmódot folytató családokkal szemben. Az állami gyermekvédelem sem nélkülözheti a keresztény világrend egyik legerősebb intézményét: a családot s a szülőknek semmivel nem pótolható szeretetét.

A másik nagyjelentőségű fogyatkozás az volt, hogy a gyermekeket a menhelyek kötelékében rendszeresített egyes telepeken koncentrálták úgy, hogy egyes községekben az ott

elhelyezett menhelyi gyermekek száma jelentékenyen meghaladta és ma is meghaladja a községben született gyermekek számát. így ismételten megtörtént, hogy ezeknek a gyermekeknek befogadására az iskola helyiségei nem voltak kielégítőek és éppen azok a gyermekek maradtak megfelelő tanítás és nevelés nélkül, akiknek erre külfönsképpen szükségük lett volna. Egy-egy falunak gyermekekkel való túlságos megduzzasztása a lelkészekre nézve is lehetetlenné tette, hogy oly intenzíven foglalkozzanak a gyermekekkel, amint az kívánatos lett volna.

Az Egyház érdekei szempontjából egyenesen sérelmesnek kell tekinteni a gyermekek kihelyezésének azt a rendszerét, hogy az esetek túlnyomó részben nem voltak tekintettel az illetékes hatóságok a gyermek vallására. A katolikus gyermekeket nem katolikus családokhoz, viszont nem katolikus gyermekeket katolikus családokhoz helyeztek el. Ily esetekben az intenzív vallási nevelést már eleve kizártnak kellett tekinteni.

De meggátolta az Egyház tevékeny közreműködésének lehetőségét az a körülmény is, hogy a lelkészeknek, sőt általában az egyházi hatóságoknak a kihelyezéseknél semmiféle szerepük nem jutott, sőt arról is csak esetlegesen értesültek, hogy községükbe az állami menhely kötelékébe tartozó gyermeket helyeztek eh

Az állami gyermekvédelem eredményének fogyatékosságát fokozta az a körülmény is, hogy a gyermekeknek elhelyezése rendszerint a legszegényebb népréteghez tartozó családoknál történt, akiknél a gyermek befogadásának egyik jelentős oka az egyébként csekély értékű vagyoni előny volt, amelyet a gyermek befogadása a békeidőben jelentett, amely érték a mai rendkívüli viszonyok között természetesen a minimumra redukálódott.

Hozzájárult végül e fogyatkozásokhoz, hogy az intenzívebb nevelésre szoruló, az erkölcsi züllés lejtőjén levő gyermekek befogadására az állami gyermekvédelem megfelelő intézményekkel nem rendelkezett s így azoknak a gyermekeknek a megmentése, akiknél a családi nevelés elég hatályosnak nem bizonyult, meg lehetős háttérbe szorult.

II.

Az állami gyermekvédelemnek másik nagy hibája, hogy mint fentebb mély tisztelettel bátrak voltunk megemlíteni, nem terjed ki a menhelyek kötelékén kívül álló gyermekekre, holott

köztudomású, hogy az iskola nem eléggé *védi* meg gyermekeink erkölcsait, ha az iskolán kívül is nem nyújtunk ellenőrzést és felügyeletet azok számára, akiknek ezt maga a család nem biztosítja. Nem alárendelt jelentőségű a védelemnek ez az iránya a falusi gyermek tekintetében sem; de különösen nélkülözhetetlen a nagyvárosok munkásnegyedeiben és a gyártelepeken, ahol a gyermekek szabadideje sokszor válik elzüllésük forrásává. A katolikus gyermekvédelmi központ a maga szerény eszközeivel eddig is iparkodott az állami gyermekvédelem e hiányát legalább a fővárosban pótolni, azonban éppen az eszközök fogyatékosága miatt ez a védelem aránylag kevés számú gyermekekre terjedhet ki.

III.

Mínthogy értesülésünk szerint a magyar királyi kormány egy új gyermekvédelmi törvény előkészítésével foglalkozik, kötelességünknek tartottuk említett fogyatosokra kikérni a a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspöki kar magas figyelmét és mély tisztelettel kérni, hogy döntő súlyú befolyásával odahatni méltóztassék, hogy a kérdés újabb rendezésénél, de esetleg már a kérdés törvényhozási rendezése előtt is az említett fogyatosok kiküszöböltessenek, az állami gyermekvédelem rendszerében a katolikus Egyház évezredekén keresztül kipróbált nevelési elvei minél tökéletesebben érvényesüljenek s ez az értékes emberanyag, amely a mai rendszer mellett súlyos erkölcsi veszedelemnek van kitéve, önmagának a nemzetnek és az emberiségnek javára megmentessék.

A kérdés újabb rendezésénél különös súlyt kellene fektetni arra, hogy az állami gyermekmenhelyek kötelékébe felvett gyermekek nevelése érdekében a vallási szempontok minden esetben figyelembe jönnék. Ami különösképpen a katolikus gyermekeket illeti, azok kihelyezése az egyházi hatóságok közbejöttével és az általuk megjelölt helyeken történjék. Gyakorlatilag ez a kérdés akként volna megoldható, hogy az illetékes állami hatóságok közlik a Katolikus Gyermekvédelmi Központtal, mint a katolikus gyermekvédelem központi szervével az elhelyezésre szoruló gyermekekre vonatkozó összes adatokat. A Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspöki kar már előre megállapíthatná, miképpen kell elosztani a szóbajövő gyermekanyagot az egyes egyházmegyék között; az egyházmegye Főpásztorá arányosan felosztaná

a reá eső kontingenst az illetékességéhez tartozó községek között. A Katolikus Gyermekvédelmi Központ, amely e beosztásról értesítenék, a hozzáérkező jelentések alapján osztaná be a gyermekeket az egyes községekbe. Tekintettel arra, hogy Csonka-Magyarország területén kb. 5000 község van, a 30.000 gyermek aránylagos és igazságos elosztása mellett egy-egy községre kb. 6—6 „gyermek jutna, akiknek *elhelyezése* éppen a vagyonosabb és jobb családoknál semmiesetre sem ütközhetnék legyőzhetetlen nehézségbe.

A másik tiszteletteljes indítványunk az, hogy méltóztassék intézményesen biztosítani az Egyház szerepét a kihelyezett gyermekek felügyeleténél. Amennyiben a kérdés törvényhozási szabályozást nyerne, úgy magában az alkotandó törvényben kellene biztosítani a kihelyezett gyermekekre az egyházi hatóságok jogát. A züllés lejtőjén levő gyermekek megmentése érdekében legcélszerűbbnek vélnők, ha az ezidőszerint sok helyen ki nem használtan álló árvaházainkat szorosabb kapcsolatba hoznók az állami gyermekvédelemmel és ezekben az intézetekben főképp azok a gyermekek nyernének elhelyezést, akiknél a családi neveléstől megfelelő eredményt várni nem lehet.

De szaporítani is lehetne ezeket az intézményeket. A birtokreformot szabályozó törvény 84. §-a megengedi, hogy az állam részére megszerzett ingatlanok közérdekű, közegészségügyi és közoktatási intézmények létesítésére is fordíthatók. Előre látható, hogy úgy a földbirtokreform végrehajtásával kapcsolatban, mint az ingatlanvagyon váltságának átvételével akár az egyházi birtokokból, akár más nagy birtokból olyan kerületek is kerülnek az állam birtokába, amelyeken gyermekvédő intézet létesítésére alkalmas épületek állanak. Meg vagyunk győződve arról, hogy amennyiben a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspöki kar az Országos Földbirtokrendező Biróságot és az illetékes kormányhatóságot megkeresni méltóztatnék, több oly birtokrészt lehetne biztosítani a katolikus gyermekvédelem céljaira, amely birtok hozadéka önmaga is fedezné az illető intézmény fenntartásának költségét.

Ami végül a menhelyek kötelékébe fel nem vett gyermekek védelmét illeti, tiszteletteljes kérésünk az, hogy az 1911. év folyamán gróf Zichy János akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter Úr által kezdeményezett akciót, amely a tanítótestület kötelességévé tette a gyermekek iskolán kívüli felügyeletét és különösen

a veszélyeztetett gyermekek állandó szemmel tartását, feleleveníteni és az illető tantestületeknek az e végből szükséges útbaigazításokat kegyesen megadni méltóztassék.

IV.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a fentebbi vázlatosan érintett feladatok átvételével az egyházi hatóságokra, a lelkeskedő papságra s a tantestületekre újabb súlyos teher hárulna. Tudjuk azt is, hogy ez a munka nem kecsegtethet bennünket mindenütt sikerrel és sok hálátlansággal kell majd találkozoznunk. De a gyermekek tízezeinek megmentése és számunkra az erősen vallásos szellem biztosítása oly érték, amelynek megszerzése érdekében az újabb áldozatoktól elzárkóznunk nem lehet.

Mély tisztelettel

*KATHOLIKUS GYERMEKVÉDELMI
KÖZPONT.*

A KATHOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT ALAPSZABÁLYAI.

1. §.

Az egyesület címe, székhelye. működési területe, hivatalos nyelve, pecsétje.

Az egyesület címe: Katolikus Gyermekvédelmi Központ.

Székhelye: Budapest.

Működési területe: Magyarország egész területe.

Hivatalos nyelve: magyar.

Pecsétje: a cím szövege.

2. §.

Az egyesület célja: a meglévő és a jövőben alapítandó kath. gyermekvédelmi egyesületek és intézmények központi irányítása.

Amennyiben a központ anyagi eszközökkel is rendelkeznék, gondoskodik, hogy ezek az összegek a Központba bekebelezett egyesületek között megfelelő módon osztassanak el.

Nyilvántartása az ország gyermekvédelmi hiányainak; nyilvántartása és összegezése az összes bekebelezett egyesületek erőinek.

Az egyesületeknek oly irányítást kíván adni, hogy az erők és szükségletek aránya minden vonalon egyenlő legyen.

3. §.

A Katolikus Gyermekvédelmi Központ a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve kezdeményezésére létesült és annak legfőbb védnöksége alatt működik.

4. §.

Az egyesület vagyona és annak kezelése. A Katolikus Gyermekvédelmi Központ folyó kiadásait a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve fedezi.

Egyéb jövedelmeit a különböző adományok képezik. — Külön megállapított tagsági díj nincs.

A vagyon kezelését felelős számadók intézik.

5. §.

Az egyesület vagyona, valamint mindennemű jövedelme a felhasználásig gyümölcsözőleg elhelyezendő.

Mindennemű utalványozást csakis az egyesület elnöke, vagy annak megbízása esetén az ügyvezető elnök eszközölhet.

Az egyesület pénztét annak pénztárosa kezeli, ki mindennemű bevételről és kiadásról szabályszerű pénztári naplót vezet, melynek minden tételét okmány ölni tartozik.

6. §.

A tagokról.

a) Az egyesületet, mint annak alapító tagjai a következő egyesületek létesítik:

1. Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő müve.
2. Katholikus Nőszövetség.
3. Katholikus Patronage Egyesület.
4. Országos Katholikus Szövetség.
5. Szalézi Társaság.
6. Szent Alajos Társulat.
7. Szociális Missió Társulat.

b) *bekebelezett* tagjai az egyesületnek a később csatlakozó egyesületek.

Működő tagok:

c) Akiket az egyesület személyes működésre felkér.

Ugy az alapító, mint a bekebelezett és működő tagoknak jogai és kötelességei teljesen egyenlők.

Csatlakozásra jelentkezhetik minden katolikus gyermekvédelemmel foglalkozó egyesület és intézmény.

A bekebelezés a választmány (végrehajtó bizottság) határozatával történik.

7. §.

A tagság megszűnése.

Úgy az alapító, mint a bekebelezett és működő tagok tagsága megszűnik:

1. Az illető egyesület, — mint tagnak — feloszlásával.
2. Önkéntes kilépéssel.
3. Törléssel, ha az illető tagról beigazolást nyer azon tény, hogy az egyesületet céljai elérésében akadályozni igyekszik, vagy annak érdekeit bármily módon sérti.

A törlés ügyében a választmány határoz, mely határozat azonban 15 napon belül a közgyűléshez felebbezhető.

8. §.

Az egyesület intéző szervei.

Az egyesület intéző szervei

1. A közgyűlés (nagytanács).
2. Választmány (végrehajtó bizottság).
3. A számvizsgáló bizottság.
4. Tisztikar.

9. §.

A közgyűlés (nagy tanács)

A közgyűlés a tagok összességének képviselője és az egyesület egyetemes legfőbb szerve.

Kétféle lehet: *a)* rendes és *b)* rendkívüli.

a) A rendes közgyűlés minden számadási évet követő első évnegyedben hívandó egybe.

A közgyűlés *határideje* a tárgysorozat ismertetése mellett a közgyűlést megelőzőleg legalább négy héttel a tagokkal írásban közlendő.

b) A rendkívüli közgyűlés a végrehajtó bizottság, vagy legalább 10 tag írásbeli kívánságára az elnök által 30 napon belül egybehívandó. Az egybehíváson a rendkívüli közgyűlés egybehívásának oka és tárgysorozata közlendő,

10. §.

Úgy a rendes, mint a rendkívüli közgyűlés határozatképességéhez legalább 20 tag jelenléte szükséges. Amennyiben az egybehívott közgyűlés nem volna határozatképes, 14 napon belül az újra egybehívandó, mely tekintet nélkül a megjelentek számára, határozatképes.

A közgyűlés határozatait, vagy egyhangúlag, vagy nyílt szavazáson szótöbbséggel hozza; a szavazatok egyenlő megoszlása esetén az elnök szavazata dönt.

11. §.

A közgyűlés tárgyai.

I. A tisztikar az elnök kivételével, — akinek tisztét a Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve mindenkori elnöke viseli, — a választmány, (végrehajtó bizottság) számvizsgáló bizottság 3 évi *idő* tartamra való megválasztása.

2. A költségvetés és zárszámadás letárgyalása, a felelős számadók részére a felmentvény megadása; vagyoni kérdések végsőfokon való intézése.

3. Szerződések és az egyesületi vagyon állagát érintő egyéb jogügyletek elhatározása és jóváhagyása.

4. A választmány megfélebbezett határozatainak felülbírálása.

5. A tagok indítványainak letárgyalása.

6. Alapszabályok módosítása.

7. Feloszlata és az esetben a vagyon hovafordítása tárgyában való határozathozatal.

8. Más egyesületekkel való egyesülés elhatározása.

Minden közgyűlésről jegyzőkönyvet kell felvenni, melyet az elnökön és jegyzőkönyvvezetőn kívül mint hitelesítők két jelen volt — a tisztikarhoz nem tartozó — tag aláír. A jegyzőkönyvbe felveendők a résztvevő tagok név szerint.

12. §.

A választmány (végrehajtó bizottság),

A választmány tagjai: az elnök, ügyvezető elnök, titkár, pénztáros, ellenőr és a közgyűlés által 3 évre választott 9 rendes és 3 póttag.

A választott tagok $\frac{1}{3}$ -a minden évben sorsolás útján kilép. A kisorsolt tagok újra megválaszthatók.

A rendes tag elmaradása esetén az elnök bármelyik póttagot behívja. A behívás szóval, vagy írásban az ülést megelőzőleg legalább 6 órával eszközözlendő.

Szükség esetén az elnök a tanácskozási javaslatokra az egyesületen kívüli álló embereket is meghívhat, kiknek azonban csak tanácskozási jog van, szavazatuk azonban nincsen.

A választmány üléseit rendszerint évnegyedenként tartja, szükség esetén azonban az elnök bármikor összehívhatja.

A választmányi ülés határozatképes, ha a tisztikar 3 tagján kívül legalább 2 választott tag van jelen.

13. §.

A választmány tárgyai:

- a) Gondoskodik a közgyűlés határozatainak végrehajtásáról.
- b) A közgyűlés hatáskörébe utalt eseteket kivéve a központ mindennemű ügyeiben intézkedik;
- c) A vagyonkezelés és számvitel ellenőrzése;

d) A közgyűlést előkészíti;

e) Az időközben netalán megüresedett tisztviselői állásokat a *iegközlecbhi* közgyűlésig betölti.

A választmány határozatait a közgyűléshez 15 napon belül megfélebbezhetők.

A választmányi ülésekről jegyzőkönyv veendő fel, melyet az elnök és a jegyzőkönyvvezető aláír és két jelenvolt választott tag hitelesít.

14. §.

A számvizsgáló bizottság.

A számvizsgáló bizottság 3 tagból áll, kiket 3 évi időtartamra a közgyűlés választ. Tagjai sem a választmány tagjai nem lehetnek, sem pedig más tisztséget be nem tölthetnek.

Megbízatusuk ideje alatt a pénzkezelést bármikor megvizsgálhatják, a számadási év lezártával pedig az évi számadást és pénzkezelésre vonatkozó okmányokat, naplókat és számadásokat és egyéb nyilvántartásait megvizsgálják s vizsgálatuk eredményéről a közgyűlésnek (esetleg választmánynak) írásban jelentést tesznek.

Ugyancsak az elnöknek jelentést tesznek akkor is, ha a számvitelnél bármely rendellenességet észlelnek, sőt szükség esetén rendkívüli közgyűlés összehívását kérhetik.

15. §.

A tisztikar.

A tisztikar a következőkből áll:

- a) elnök;
- b) ügyvezető elnök;
- c) titkár;
- d) pénztáros;
- é) ellenőr.

Ezekon kívül az egyesület irodai teendőinek végzésére az elnök saját hatáskörében megfelelő számú irodaszemélyzetet alkalmazhat, illetve *nevezhet* ki.

16. §.

1. Az elnök képviseli az egyesületet harmadik személyekkel és hatóságokkal szemben.

Közvetlenül *vezeti* az egyesület ügymenetét, felügyeleti jogot gyakorol az egyesület *egész* működési köre felett.

Osszehívja és elnököl a közgyűlésen és a választmányi üléseken.

A közgyűlés intézkedéseinek megfelelően anyagi felelősség mellett utalványozza az egyesület kiadásait.

Az egyesület irodai személyzetét alkalmazza és elbocsátja»

Az egyesület pénztárát bármikor megrovancsolhatja.

2. Az ügyvezető elnök az elnököt annak távollétében vagy akadályoztatása esetén minden teendőiben helyettesíti.

3. A titkár *vezeti* az egyesület levelezését és nyilvántartását. Felügyel az ügymenet rendes vitelére, szerkeszti a jelentéseket és az *utasításra* a javaslatokat.

4. A pénztáros az elnök utasítására és utalványozása alapján fizetéseket eszközöl anyagi felelősség mellett. Kezeli az egyesület vagyonát, mely készpénz és értékpapír, A kiadásról és bevételekről pénztárkönyvet vezet. Gondoskodik a készpénzfelesleg gyümölcsöző elhelyezéséről, a választmány utasítása szerint.

5. Ellenőr közvetlenül ellenőrzi a pénztáros működését, a pénztárkezelésért a pénztárossal együtt anyagilag egyetemlegesen felelős.

17. §.

Vegyes intézkedések.

1. A jelen alapszabályok módosítása, valamint az egyesületnek esetleges más egyesületbe olvadása, nemkülönben az egyesület esetleges feloszlása és ez esetben vagyonának hova fordítása tárgyában hozott közgyűlési határozatok foganatosítása előtt, jóváhagyás *végett* a magy. kír. belügyminisztérium *elé* terjesztendők.

2. Azokban az esetekben, ha az egyesület az alapszabályokban előírt célját és eljárását be nem tartja, hatáskörét túllépi, államellenes működést fejt ki, a közbiztonság és közrend *ellen* súlyos vétséget követ el, vagy a tagok vagyoni *érdekeit* veszélyezteti, a m. kír. belügyminiszter *ellene* vizsgálatot rendelhet el, működését felfüggesztheti és végleg fel is oszthatja.

Kelt Budapest, 1920. évi október hó 20.

könyvvezető.

elnök.

Szám: 96.541/1923.

Magyar királyi belügyminiszter.

vm

ellátta a m. kir. belügyminiszter az alábbi módosító, illetve *kiegészítő* megjegyzésekkel:

I. A 10. §. első mondata helyett az alábbi rendelkezések érvényesek:

A közgyűlés határozatképességéhez általában legalább 50 tag (beleértve az alapító tagok képviselőit) jelenléte szükséges.

2.. A 7. §. I. pontjában foglalt határozatok tárgyában összehívott közgyűlések határozatképességéhez a tagok, illetve képviselők $\frac{2}{3}$ részének jelenléte, ezen határozatok érvényességéhez pedig a jelenlevők $\frac{2}{3}$ részének hozzájárulása szükséges.

Budapest, 1923. évi június hó 23-án.

A miniszter rendeletéből:

miniszteri tanácsos.

A KATHOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT VEZETŐSÉGE:

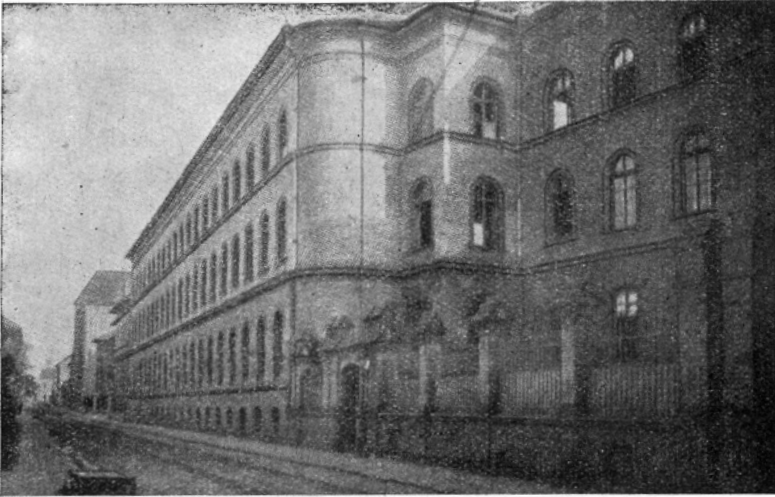
Elnök: *Báthy László* prépost-kanonok.
Ügyvezető elnök: *Bernolák Kálmán* gím. igazgató.
Titkár: *Olhrich Béla*. s. lelkész.
Pénztáros: *Dr, Kádár Levente* min. oszt. tanácsos.

Költségvetést ellenőrző bizottság tagjai:

Dr, Schirila Achil kir. táblabíró.
Dr. Gangel Ödön kir. törvényszéki bíró.
Dr, Witz Béla hittanár.

Végrehajtó bizottsági tagok:

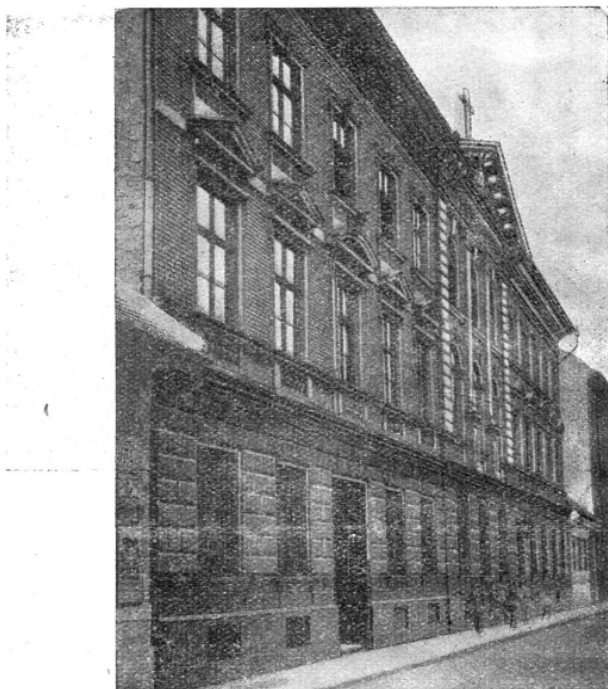
Dr. Mészáros János érs. helytartó.
Dr, Bernolák Nándor v. miniszter.
Dr. Zsembey István ny. főispán.
Dr. Ruffy Pál ny. államtitkár.
Dr, Rottenbiller Fülöp államtitkár.
Antó János Szt.-Alajos *intézeti* igazgató.
Dr. Lepold Antal prelátus-kanonok
Szegedy-Maszák Aladárné,

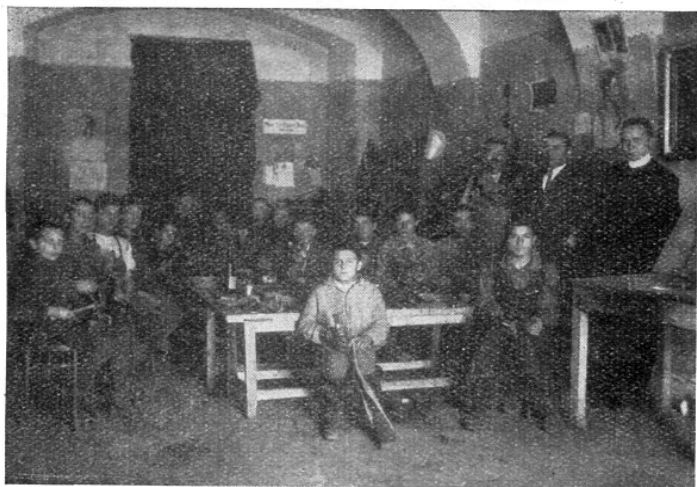
Ranolder intézet, Budapest, IX., Gyep-utca 23.

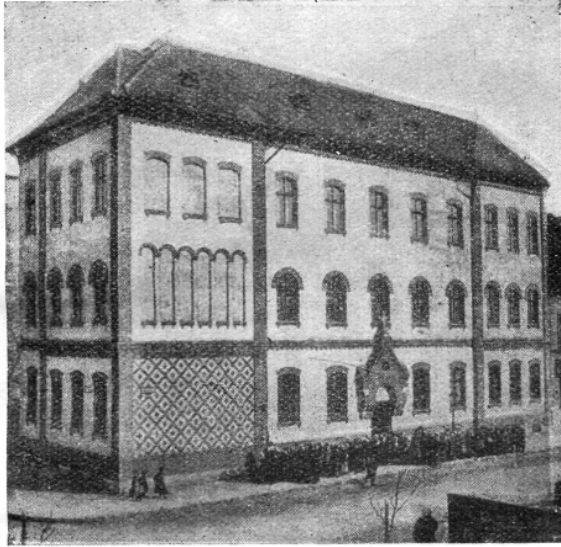
Szent Teréz intézet, Budapest, IV., Próféta-utca 1.

Szent Margit intézet, Budapest, IX., Knézits-utca 7.

Budai Margit Mária kongregáció foglalkoztató műhelye, Buda, II., Fő-u. 45.

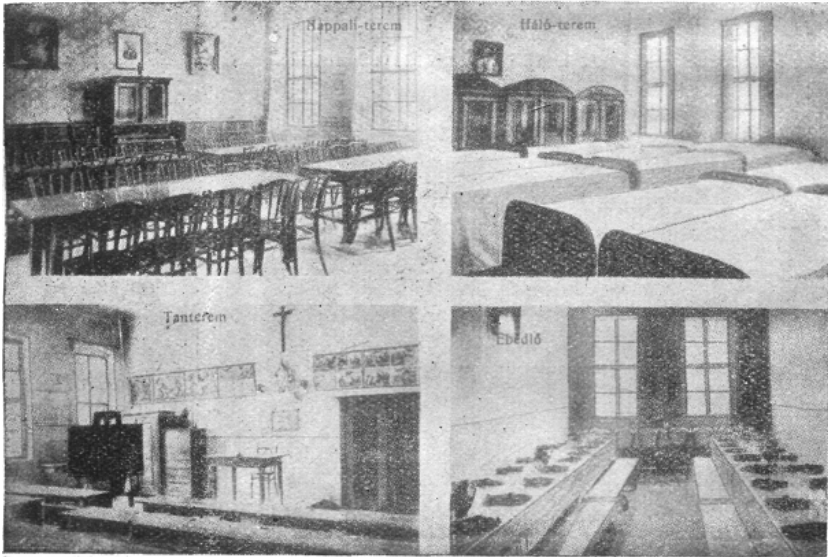
Salvator intézet, Budapest, V., Huba-utca 6.

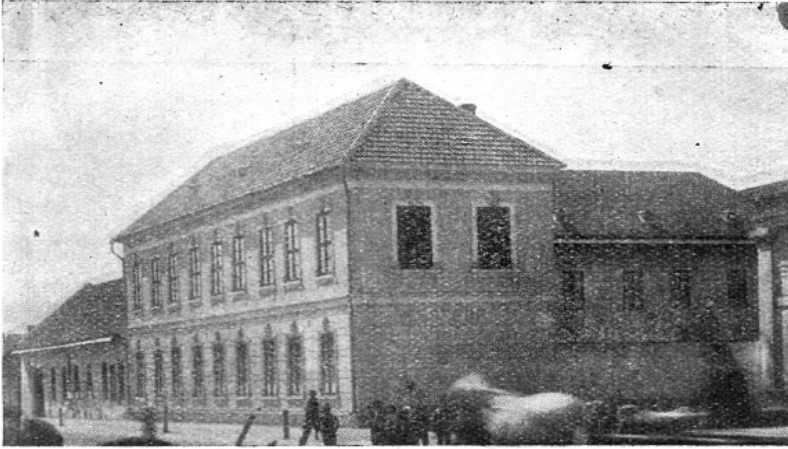
Jó pásztor intézet, Buda, III., Szőlő-utca 30.

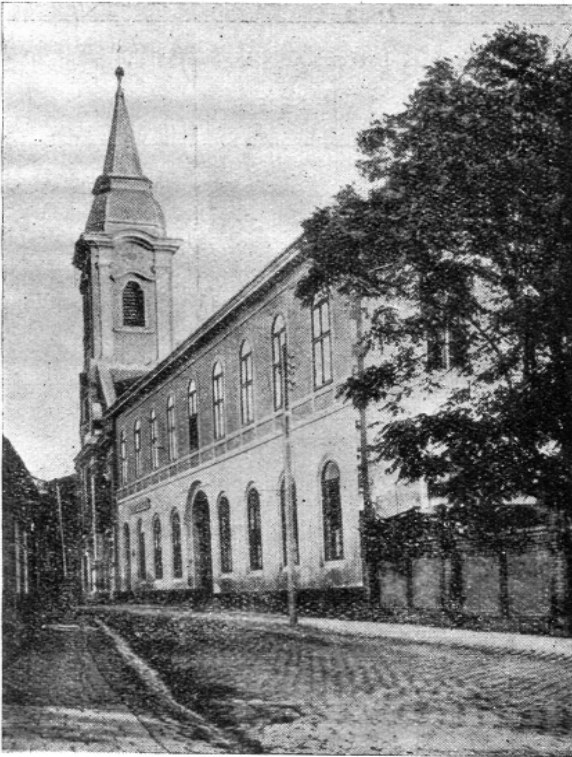
Szent Domonkos rendü zárda, Hódmezővásárhely.

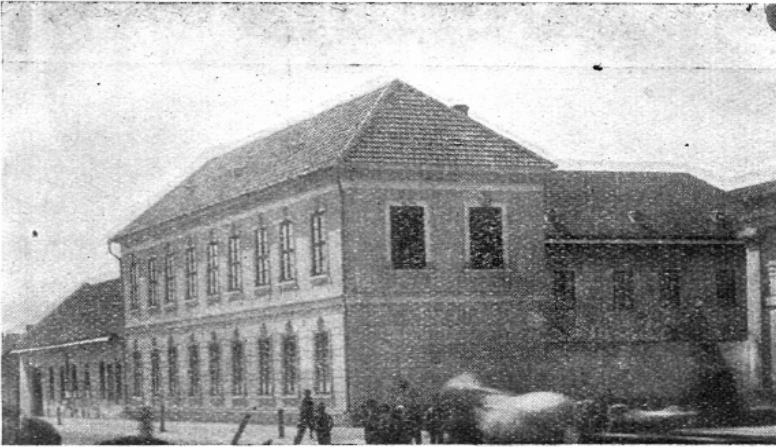
Símor érseki leányárvaház, Esztergom-Szentgyörgymező.

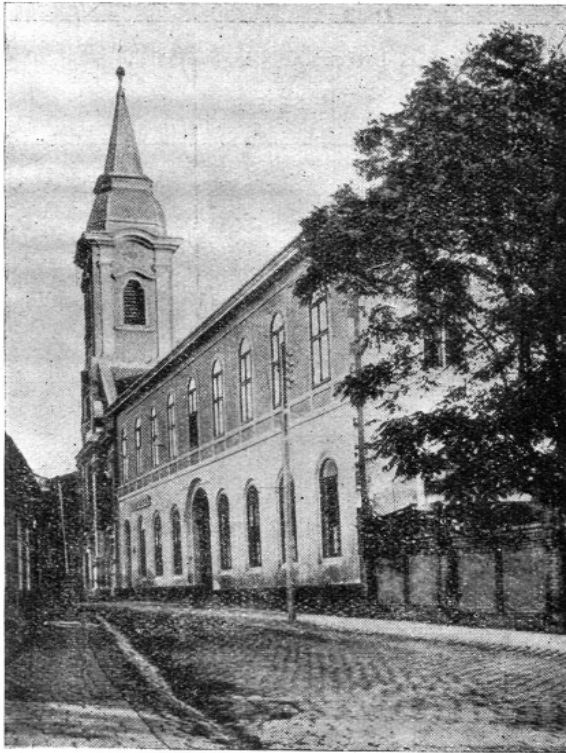
Esztergom-Szentannai fiúárvaház, Esztergom.

Érseki leánynevelő intézet, Esztergom.

Esztergom-Szentannai fiúárvaház, Esztergom.

Érseki leánynevelő intézet, Esztergom.

Szalézi intézet, Nyergesújfalu.

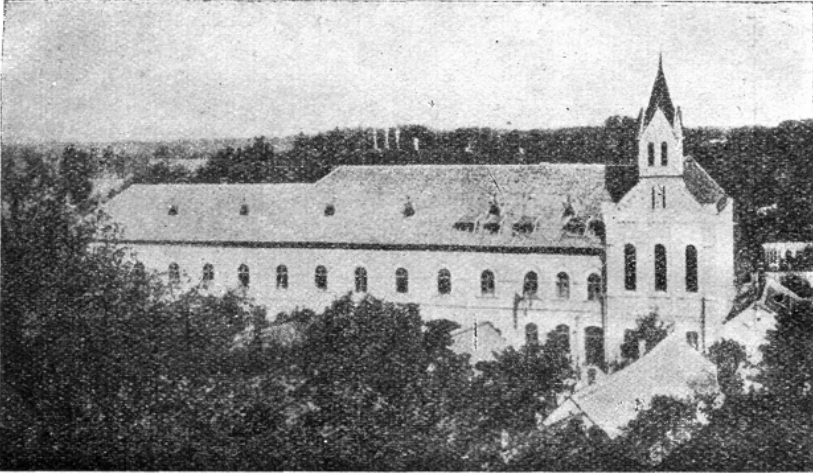
Szent Imre konviktus, Székesfehérvár.

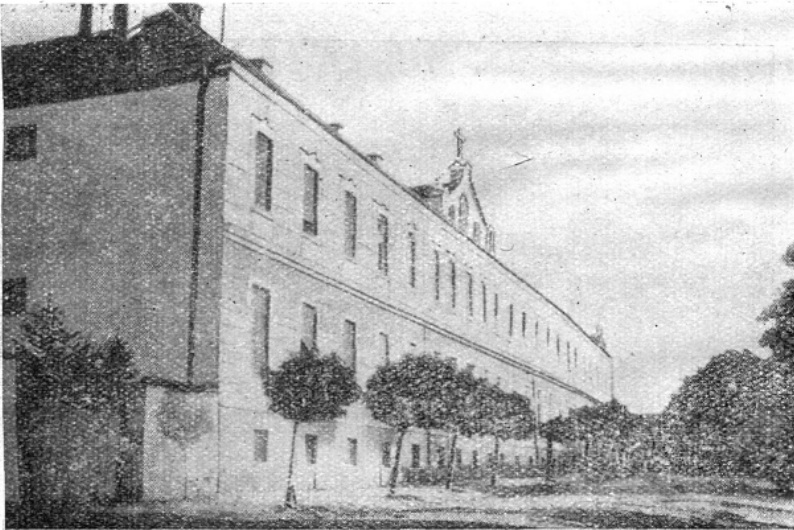
Róm. kath. leányrvaáz és nők otthona, Győrénádorváros.

Angol kisasszonyok intézete, Eger.

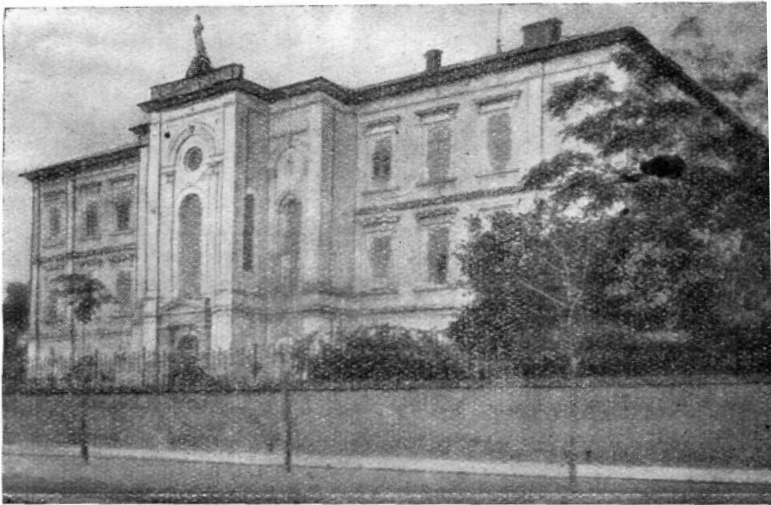
Notre Dame zárda, Törökbálint.

Szent Dómonkos rendű női zárda, Vasvár.

Ranolder intézet, Keszthely.

Ranolder intézet, Keszthely⁹

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	3
Katholikus gyermekvédelmi intézmények:	
I.	
Szt. József Fiúnevelő Intézet, Budapest.....	5
Notre Dame de Sión Leánynevelő Intézet, Budapest	5
Orsz. Kath. Szövetség hadiárвахáza, Budapest	6
„Rákócziánium”, Budapest	6
Szt. Alajos Háza Fiúmenedékház, Budapest	7
„Jó Pásztor Intézet”, Budapest.....	7
„Sancta Maria” Leánynevelő Intézet, Budapest.....	7
Szt. Teréz Leánynevelő Intézet, Budapest.....	8
Hermína-Zárda (Leányárвахáз), Budapest.....	8
„Sophianum” Leánygimnázium, Budapest	8
Szt. Anna Kollégium, Budapest.....	9
„Ranolder” Tan- és Nevelő-Intézet, Budapest	9
Szt. Margit Leánynevelő Intézet, Budapest	10
Szt. József- és Szt. Mária-Otthon, Budapest	11
II.	
Pesti Első Bölcsödé Egylet, Budapest.....	11
Napközi Otthon, Budapest.....	11
Szt. Margit Leánygimnázium, Budapest.....	12
Kath. Tanonc Otthon, Budapest.....	12
Budai Margit Mária Kongregáció Napközi Gyermekotthon.....	12
Szociális Misszió Társulat, Budapest	13
Szt. József-Otthon, Budapest.....	15
Kegyestanítorend Főgimnáziuma, Budapest	16
Orsz. Kath. Szövetség, Budapest.....	16
Orsz. Kath. Nővédő Egyesület, Budapest.....	18
Kath. Patronage Egyesület, Budapest	18
Salvator Intézet, Budapest	20
Regnum Marianum, Budapest.....	20
Kath. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége, Budapest.....	21
Kath. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége Háztartási Képzője	22
Kath. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége „Átmeneti Leányotthon”-a.....	23
Símor Intézet, Budapest.....	23
Pesti Első Bölcsödé Egylet, Budapest.....	24

Keresztény Ifjak Országos Egyesülete, Budapest	24
Eucharisztikus Gyermekszövetség, Budapest	24
III.	
Bethánia Szeretetház, Szikszó, Abauj-megye	25
Matessa Árvaház, Pécs, Baranya-megye	25
Nagy Lajos Főgimnázium, Pécs, Baranya-megye	25
Rudolfinum Árvaház, Pécs, Baranya-megye	25
Érseki Leánynevelő Intézet, Miskolcz, Borsod-megye	25
Szent Alajos Szövetség, Miskolcz, Borsod-megye.....	26
Szent Ferenc Konviktus, Miskolc, Borsod-megye	26
Miasszonyunkról nevezett Iskolánővérek Leánynevelő Intézete, Kiskun- majsja, Csongrád-megye.....	27
Róm. Kath. Leánynevelő Intézet, Hódmezővásárhely, Csongrád-megye	27
Napközi Otthon, Szeged, Csongrád-megye	23
Kegyestanítórend Főgimnáziuma, Szeged, Csongrád-megye	28
Símor Leányárvaház, Esztergom, Esztergom-megye	28
Szent Tamás Napközi Otthon, Esztergom, Esztergom-megye	28
Érseki Nőnevelő Intézet, Esztergom (Víz-város), Esztergom-megye.....	29
Szent Anna Fiúotthon, Esztergom, Esztergom-megye	31
Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve, Esztergom, Eszt.-m.....	31
Szalézi Intézet, Nyergesújfalú, Esztergom-megye.....	32
Szent Imre Konviktus, Székesfehérvár, Fejér-megye	33
Ferenc József Nőnevelő, Székesfehérvár, Fejér-megye	;4
Róm. Kath. Árvaház, Székesfehérvár, Fejér-megye	34
Gróf Eszterházy Intézet, Csákvár, Fejér-megye.....	34
Róm. Kath. Leányárvaház, Győrnádorváros, Győr-megye	35
Róm. Kath. Leányiskola, Győrsziget, Győr-megye	35
„Zita” Hadiárvaház, Debreczen, Hajdu-megye	35
Kegyestanítórend Főgimnáziuma, Debreczen, Hajdú-megye	36
Érseki Leánynevelő Intézet, Eger, Heves-megye	36
Érseki Szent József Internátus, Eger, Heves-megye	37
Stefánia Szövetség Fiókinézete, Eger, Heves-megye.....	38
Mária Valéria Intézet, Gyöngyös, Heves-megye	38
Érseki Nőnevelő Intézet, Jászberény, Jász-Nagy-Kun-megye	38
Kegyestanítórend Főgimnáziuma, Magyaróvár, Moson-megye	35
„Pánthy” Leánynevelő Intézet, Törökszentmiklós	39
Kegyestanítórend Főgimnáziuma, Tata, Komárom-megye.....	39
Orsz. Kath. Szövetség Hadiárvaháza, V&cz, Pest-megye	39
Kegyestanítórend Főgimnáziuma, Vác, Pest-megye	40
Fiú Árvaház, Karmelita Zárda, Pestszentlőrinc.....	40
Fehér Kereszt Leányárvaház, Nagytétény, Pest-megye	40
Ottokár hadiárvaház, Csobánka, Pest-megye	41
Szent József és Szent Erzsébet Otthon, Pesterzsébet	41
Stefaneum Fiúnevelő-Intézet, Kalocsa, Pest-megye	41
Congregat. de Notre Dame Chanuinesses de St. Augustin, Törökbálint, P.-m.....	42
Kath. Tanonc-Otthon, Kalocsa, Pest-megye	42
Kegyestanítórend Főgimnáziuma, Kecskemét, Pest-megye.....	43
Maria Josephinum, Sopron, Sopron-megye	43

	Oldal
Voss-féle Árvaház, Sopron, Sopron-megye	44
Szent Orsolya Leánynevelő Intézet, Sopron, Sopron-megye	44
Szent Otsolya Leánynevelő Intézet, Kisvárd, Szabolcs-megye	44
Haynald Árvaház, Hajós, Torontál-megye	45
Immaculata Leánynevelő Intézet, Bonyhád, Tolna-megye.....	45
Br. August-féle Árvaház, Szekszárd, Tolna-megye	46
Napközi Otthon és Kisdédóvó, Szekszárd, Tolna-megye	46
T. E. V. V. E. Erdei Iskola, Szombathely, Vas-megye	47
Szent Domonkos Leánynevelő Intézet, Szombathely, Vas-megye	47
Róm. Kath. Leányiskola, Vasvár, Vas-megye	48
Kelcz-Adélfy Árvaház, Kőszeg, Vas-megye.....	48
Szent Domonkos r. Leánynevelő Intézet, Kőszeg, Vas-megye	48
Mária Leányok Egyesülete, Magyarszombathely, Vas-megye	49
Ranolder Tan- és Nevelő-Intézet, Pápa, Veszpréni-megye	49
Nepomuki Szent Jánosról n. Leányiskola, Várpalota, Veszprém-megye.....	50
Ranolder Leánynevelő Intézet, Veszprém, Veszprém-megye	50
Kegyestanítorénd Főgimnáziuma, Veszprém, Veszprém-megye	51
Kegyestanítorénd Főgimnáziuma, Nagykanizsa, Zala-megye.....	51
Ranolder Leánynevelő Intézet, Keszthely, Zala-megye	51
Karolineum Leánynevelő Intézet, Sátoraljajhely, Zemplén-megye.....	52
Kegyestanítorénd Főgimnáziuma, Sátoraljajhely, Zemplén-megye.....	52
Szent Keresztről nevezett Irgalmas Nővérek Intézete, Zsámbék, Zem.-m.....	52
Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspöki Kar! (Memorandum)	53
A Katholikus Gyermekvédelmi Központ alapszabályai.....	58
A Katholikus Gyermekvédelmi Központ vezetősége	65

Azon nevelőintézetek, árvaházak, diákasztalok és egyéb jótékonny gyermekvédelmi intézmények, melyek szegénysorsú növendékeiket segítik s melyekről a könyv megjelenéséig a részletes adatok még nem érkeztek meg a központhoz:

1. Kalocsai iskolánénék iskolája Baja
2. „ „ „ Cegléd
3. „ „ „ Jánoshalma
4. Miasszonyunk intézete Fogtő
5. „ „ Pécs
6. Karmelita nővérek intézete Gyón
7. Szent Orsolya leánynevelő intézet Győr
8. Konstantinum „ „ Félégyháza
9. Szent Vince intézet Pécs
10. Irgalmas nővérek intézete Szentes
11. Sancta Maria intézet Veszprém
12. Bencés főgymnasiumi diákasztal Pápa
13. „ „ „ Esztergom
14. Davidikum fiúnevelő Veszprém
15. Róm. kath árvaház Gyöngyös
16. „ „ „ Gyula
17. Róm. kath. nővédőegylet Pápa
18. Csecsemővédőegylet Székesfehérvár
19. Napközi otthon Székesfehérvár.

Az itt felsoroltakon kívül még nem egy kath, jótékony gyermekvédelmi intézmény van Csonka-Magyarországban, melyekről a Központ csupán hallomás útján értesült s azért ez alattal azoknak felsorolásáról eltekintett.